

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

Borjád Község Önkormányzata

2024-2029

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	3
Értékeink, küldetésünk.....	8
Célok.....	9
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	11
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	11
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	11
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	14
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	33
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	54
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	61
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	71
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	77
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	78
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	80
1. A HEP IT részletei.....	80
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	80
Jövőképünk.....	82
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	84
3. Megvalósítás.....	92
3.1 A megvalósítás előkészítése	92
3.2 A megvalósítás folyamata	92
3.3 Monitoring és visszacsatolás	95
3.4 Nyilvánosság	95
3.5 Kötelezettségek és felelősség	95
3.6 Érvényesülés, módosítás	96
4. Elfogadás módja és dátuma.....	97

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló **2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva**, Borjád Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Baranya megye délkeleti részén, Mohács közelségében, Bólytól délnyugati irányban (Villány felé) 6 kilométerre található a település. A legelső írásos emlék 1311-ből maradt fenn Barlad, Barlaad formában, Borjádi Miklós nevében. 1330-ban egy oklevél szerint a borjádi nemesek tanúként szerepeltek. 1333-1335 között nevét a pápai tizedjegyzék is említette Boryad néven; 1333-ban papja 25 báni pápai tizedet fizetett, tehát ekkor már egyházas hely volt. A feltételezések szerint a hajdan „színmagyar” község a pécsi püspökség birtoka volt. Magyar voltát egy a török uralom időszakából, 1571-ből fennmaradt adóösszeírás is megerősíti. Lakosságát azonban alaposan megtizedelte a török, a mohácsi csata után Borjád is súlyos veszteségeket szenvedett el a rablások, gyújtogatások következményeként. A török közigazgatás 1591-ben a baranyavári Náhi körzetéhez csatolta. Néhány szomszédos faluval együtt 1597-ben Borjád is a Budán székelő Ürejsz pasa kezére került. A kiűzés utolsó harcaiban Batthyány Ádám táborozott 2000 fős seregével Borjádon,

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

amelyet később vitézségéért a gróf uradalmába is kapott. Ebben az időszakban ortodox szerbek telepedtek meg a faluban, beköltözésükre ma a dülőnevek - például Dola, Atica - is emlékeztetnek. A 18. században katolikus németek érkeznek a faluba, nagyobb arányú betelepülésük a 19. század elejére tehető. Egyházközösségét 1770-ben alapították. Az elköltöző szerbek helyére fokozatosan települnek protestáns németek is, és ekkoriban kerül a Batthyány-uradalomtól – házasság révén – a Montenuovo-családhoz a község. Gazdag mezőgazdasági és kézműves hagyomány tanúskodik a borjádiak szorgalmáról, munkaszeretetről. A férfilakosságot a háborúk is megtizedelik, később a településpolitika is "segít" abban, hogy lakossága száma 860 főről 500-ra csökkenjen. Ma a község fejlődőben, lakossága csökkenőben van. 2001-ban lakosságának 13,6%-a német nemzetiségűnek vallotta magát.

Demográfia alakulását az alábbi táblázatok mutatják be:

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2017	385	bázis év
2018	370	96,10%
2019	371	100,27%
2020	371	100,00%
2021	379	102,16%
2022	381	100,53%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a vizsgált időszakban a lakónépesség számának alakulás folyamatos csökkenést mutat 2020-ig, 2021- és 22-ben azonban egy kisebb fokú emelkedés észlelhető.

A 2. sz. táblázat, illetve a kördiagramok a 2020. évi állandó népesség (bejelentett állandó népesség) adatait tartalmazza, korosztályos és nemenkénti bontásban. A táblázatból és a kördiagramokból megállapítható, hogy a 18-59 év közötti korosztály aránya a legmagasabb az

állandó lakónépességén belül. Az is látható, hogy a 0-2 és a 15-17 év közöttiek aránya igen alacsony. A 0-17 és 60 év fölötti korosztály adatait vizsgálva megfigyelhető, hogy a településen az idősödő korosztály aránya nem sokkal, de magasabb.

A 2020-as év adatai alapján megállapítható, hogy a korosztály tekintetében a településen a férfi lakosság van nagyobb számban jelen, ez alól egyetlen kivétel a 60 év feletti korosztály.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2020)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	228	202	430	53,02%	46,98%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			9	2,09%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	42	27	69	9,77%	6,28%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	5	8	13	1,16%	1,86%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	144	114	258	33,49%	26,51%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	13	15	28	3,02%	3,49%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	24	38	62	5,58%	8,84%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

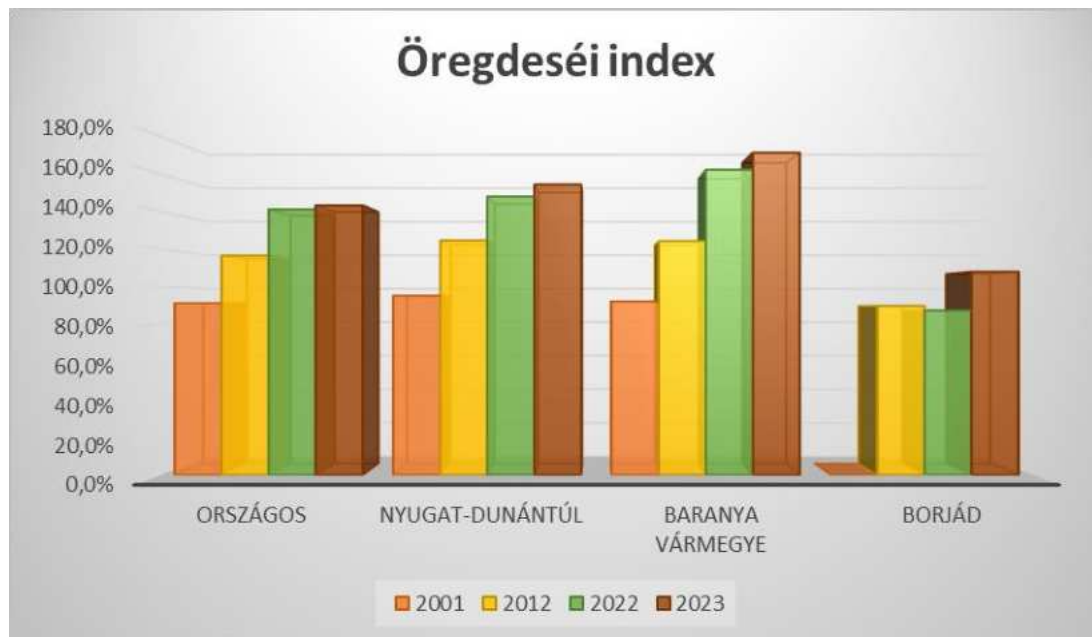
Az állandó lakónépesség életkori megoszlását tekintve, egyforma tendencia figyelhető meg mind a férfi, mind a női lakosság körében. A legtöbb állandó lakos a 18-59 év közötti korosztályba tartozik.

Az öregedési index az időskorú népességnek (65–X éves) a gyermekkorú népességhez (0–14 éves) viszonyított arányát fejezi ki. A népesség korösszetétel változásának és az elöregedés folyamatának legfontosabb indikátora, amelynek a demográfiai jövő szempontjából van kiemelt jelentősége.

Az öregedés index vizsgálata során nem elegendő csak a települési adatokat bemutatni, az országos, régiós és megyei adatokkal is szükséges azokat összevetni.

Magyarország népessége fokozatosan elöregszik. Az időskorú lakosság számának folyamatos emelkedése mellett, a születésszám csökkenése is nagymértékben hozzájárul a folyamathoz.

Forrás: TeIR, KSH

A fenti diagramm alapján elmondható, hogy az országos adathoz képest a regionális és megyei adatok kissé gyorsabb öregedési folyamatot jeleznek és vetítenek elő.

Azonban a település adatait vizsgálva megállapítható, hogy a település lakosság nem igazán öregszik. A 65 év felettek száma közel azonos, vagy alacsonyabb a 0-14 évesek számához viszonyítva. Az öregedési index kedvező alakulása azonban nem a születésszámnak köszönhető, hanem a gyermekes családok beköltözésével magyarázható.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2017	60	60	100,00%
2018	66	62	106,45%
2019	66	66	100,00%
2020	62	69	89,86%
2021	62	73	84,93%
2022	62	71	87,32%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A lakónépessége számának csökkenését és ezzel párhuzamosan a korcsoportok számának alakulását jelentős mértékben befolyásolja az elvándorlás és az állandó jellegű odavándorlás mértéke.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2017	-58,30
2018	-37,09
2019	-8,10
2020	8,09
2021	8,00
2022	-13,23

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A 4. számú táblázat adataiból megállapítható, hogy a településről történő elvándorlás 2016 és 2018 között jelentős mértékű volt. 2019-től a településre történő beköltözés vált dominánssá.

2020-tól az elvándorlás jelentős mértékben csökkent. 2022-ben ismét egy nagyobb mértékű elvándorlás figyelhető meg.

A természetes szaporodás/fogyás a népesedési folyamatok alakulásának egyik alapjellemezője. Számítása: az élveszületések és a halálozások számának különbsége (a migrációt figyelmen kívül hagyva). Mérészám a természetes szaporodási arányszám, ami az élveszületési arányszám és a halálozási arányszám különbsége. Ha a különbség pozitív, akkor természetes szaporodás, ha negatív akkor természetes fogyás jellemzi a populációt. (Másik számítási mód: a természetes szaporodás abszolút száma/népesség száma) $\times 1000$, általában éves időszakokra számítva). Tényleges szaporodás, ill. fogyás: a természetes szaporodás, ill. fogyás és a vándorlások egyenlegének összege.

Az 5. számú táblázat adatai alapján a vizsgált időszakban a szaporodási arányszám végig negatív, így természetes fogyásról kell beszélni.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbségének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2017	-7,60
2018	-5,30
2019	-8,10
2020	-10,78
2021	-5,33
2022	-7,94

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Értékeink, küldetésünk

Az esélyegyenlőség minden állampolgár számára fontos érték. Az esélyegyenlőség érvényesítése nem pusztán követelmény, hanem az önkormányzatoknak is hosszú távú érdeke, hiszen azt a célt szolgálja, hogy mindenkinek esélye legyen a munkavállalásra, a karrierre, a jó minőségű szolgáltatásokra – függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékkal él, milyen a származása vagy az anyagi helyzete. A helyzetelemzés célja annak megállapítása, hogy a

községben élő hátrányos helyzetű társadalmi csoportok a teljes lakossághoz viszonyítva milyen jövedelmi, foglalkoztatási, képzettségi, szociális, lakhatási, területi, egészségügyi mutatókkal rendelkeznek, és ezek alapján milyen esélyegyenlőtlenségi problémákkal küzdenek.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Borjád település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkrimináció-mentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-

értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete.
- A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet 40. § (1) bekezdés 28. pontja értelmében a Kormány társadalmi felzárkózásért felelős tagjaként, a belügyminiszter módszertani útmutatót tesz közzé a HEP elkészítésének részletes szempontjairól. különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ftv.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapdokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

Új Roma Stratégia(2019-2030)

Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)

„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

„A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)

Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)

Országos Fogyatékosügy Program (2015-2025)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió** is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében **a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

(Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció stb.)

Gazdasági program 2020-2024: egy választási ciklusra vonatkozóan fogalmazza meg a település gazdaságfejlesztési elképzeléseit. Esélyegyenlőségi szempontból fontos, hogy a program a vállalkozások, az idegenforgalom és az infrastruktúra fejlesztésén kívül kitér a foglalkoztatás-bővítéssel kapcsolatos teendőkre, célokat fogalmaz meg a közfoglalkoztatással kapcsolatban, valamint a közszolgáltatások biztosítása, színvonalának javítása kapcsán is.

Köznevelés fejlesztési terv - a kormányhivatalok közreműködésével és a helyi önkormányzatok véleményének kikérésével és közreműködésével készíti el megyei szintű bontásban az intézményhálózat-működtetési és köznevelési-fejlesztési tervet. A települési önkormányzat kötelezettsége, hogy beszerezze a településen működő köznevelési intézmények nevelőtestületei, alkalmazotti közösségei, a szülői és diákszervezetei véleményét. Az oktatási hivatal s feladata az is, hogy a köznevelés-fejlesztési terv elkészítésekor a nemzetiséget érintő kérdésekben beszerezze az érintett települési, területi és országos nemzetiségi önkormányzatok egyetértését.

Településrendezési terv - a helyi önkormányzat a külön jogszabályban meghatározott hatáskörük szerint – a településrendezési feladatát a helyi építési szabályzat, valamint a településrendezési terv elkészítésével és azok elfogadásával látják el. Borjád község 2005 szeptemberében elkészült településrendezési tervet elfogadta, amit azóta többször módosított.

Borjád településen jelenleg nincs az esélyegyenlőségi célcsoportokat – mélyszegénységben élők és romák, gyermekek, nők, idősek, fogyatékkal élők – érintő helyi szabályozás.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A Borjádi Óvoda társulási fenntartásban működik, ahova Borjádön kívülről Pócsáról, Nagybudméréről és Kisbudméréről járnak gyerekek A Bólyi Általános Iskola fenntartója a Bólyi Német Önkormányzat. Tekintettel arra, hogy nemzetiségi oktatási intézményről van szó felvételi körzethatára Bóly településre terjed ki, azonban az intézmény fogadja a borjádi gyerekeket is. A kötelező felvételt biztosító intézmény a Szederkényi Általános Iskola. Borjádön az alsó tagozatos általános iskola a Szederkényi Általános Iskola telephelyeként, 2019 júniusáig működött, azonban az iskola működtetése szünetel, a gyermeklétszám hiánya miatt.

Bölcsődei elhelyezést a Bólyi Óvoda és Bölcsőde biztosít.

A gyermekek, idősek, illetve fogyatékkal élők ellátása érdekében a település társulásokban vesz A gyermekek, idősek, illetve fogyatékkal élők ellátása érdekében a település társulásokban vesz részt, melyeknek gesztor települése Bóly. Ilyen társulás:

- Bólyi Szociális és Gyermekjóléti Társulás:
 - Bólyi Integrált Szociális Központ,
 - Bólyi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat; Család- és Gyermekjóléti Központ,
 - Bólyi Családok Átmeneti Otthona
- Borjádi Óvodai Társulás

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a TEIR adatbázisból, valamint a helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük össze. Felhasználtuk a szakemberek tapasztalatait. Természetesen azoknál az adatoknál, amelyekre nyilvántartás nincs és nem is lehet, ott a 2022. évi népszámlálás adataiból indultunk ki illetve személyes adatgyűjtéssel foglaltuk össze.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak egy elvont fogalom a szociológiában, hanem a mindennapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek, és nagyon kicsi az esélyük arra, hogy ebből a helyzetből, önerőből kilépjen.

A mélyszegénység egy komplex jelenség, melynek okai többek között iskolai, képzettségi és foglalkoztatottságbeli, társadalmi és gazdasági hiányosságokban mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek.

A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben jelentkezik elsősorban: lakhatás, egészségi állapot és az iskolázottság területén.

A mélyszegénység következménye a társadalmi leszakadás, kiszorulás az életlehetőségekből mind a tanulás, mind a foglalkoztatás, mind az egészségügyi szolgáltatások terén.

Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 célja: „hogy a társadalomtudományos kutatásokra, szakstatisztikákra is tekintettel bemutassa a szegénységgel összefüggő társadalmi problémákat, és a következő évtizedre kijelölje a szegénységből fakadó, a roma népességet fokozottan érintő társadalmi hátrányok csökkentésének főbb irányait.”

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből.

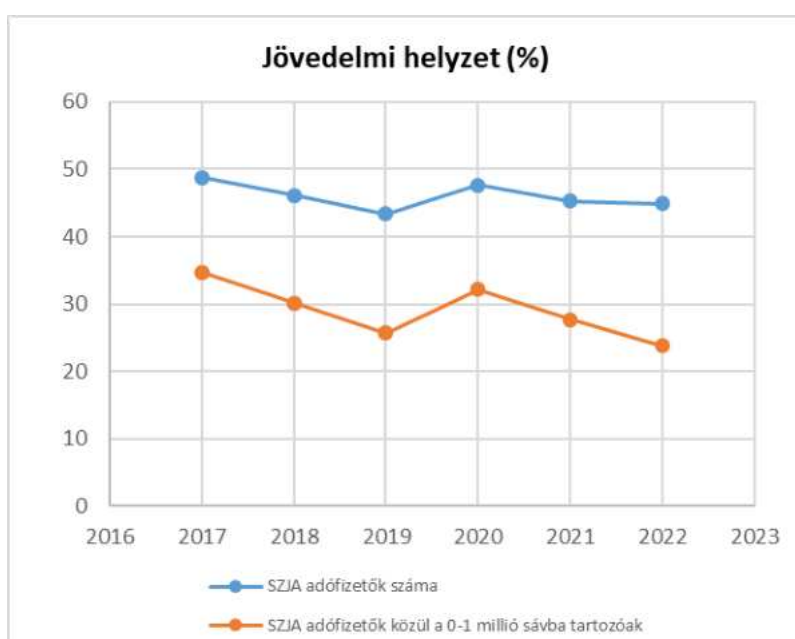
Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. Pócsán, tapasztalataink szerint, a munkaerő-piacra jutás fő akadályai: az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküli létből fakadó motiválatlanság, a társadalmi előítélet jelenléte, valamint a helyi infrastruktúra hiányossági (pl.: közlekedési nehézségek).

A szegénységben élők és a roma közösségek helyzetének elemzése során vizsgálni kell a hátrányos megkülönböztetés tilalmának érvényesülését. Közvetlen, illetve közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt nemzetiséghez tartozása, társadalmi származása, vagyoni helyzete miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, vagy az a rendelkezés, amely e személyeket, csoportokat lényegesen nagyobb arányban hozza hátrányos helyzetbe, mint a velük összehasonlítható személyeket, csoportokat.

A település gazdasági aktivitását mutatja az adófizetők száma is. Az adatok alapján elmondható, hogy az aktív korú lakosság számához viszonyítva az adófizetők száma viszonylag egyenletes képet mutat. Az egészségügyi veszélyhelyzet alatt bekövetkezett változásokról azonban jelenleg nem rendelkezünk adatokkal.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az SZJA adófizetők %-ában (TS 060)
2017	48,84	34,76
2018	46,17	30,15
2019	43,39	25,67
2020	47,67	32,20
2021	45,33	27,64
2022	44,90	23,74

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A 3.1. számú táblázat adatai alapján megállapítható, hogy az állandó lakónépesség 45% fizet adót, azaz rendelkezik valamilyen jövedelemmel. Az adófizetők jelentős részének jövedelme nem éri el az 1 millió forintot. Ez legfőképp abból adódhat, hogy napi bejelentéssel foglalkoztatják a munkavállalókat, vagy szezonális jellegű munkát végeznek.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: FIt.) és a MötV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

A foglalkoztatás szempontjából általánosságban elmondható, hogy hátrányos helyzetű az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztály, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, a szakképesítéssel nem rendelkezők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékkal élő emberek.

A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a vizsgált időszakban a nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népesség 15-64 éves korosztályában folyamatos emelkedést mutatott. Az emelkedés ugyan lassú ütemű, de 2016-hoz képest 2021-re az érték közel két és félszerelésére emelkedett. Ennek egyik fő oka feltételezhetően a világjárvány okozta gazdasági válság. 2022-ben azonban egy nagymértékű visszaesés figyelhető meg.

A nemek szerinti megoszlást vizsgálva mind a nők mind a férfiak tekintetében emelkedés figyelhető meg. A nyilvántartott álláskeresők között a nők aránya a vizsgált időszakban magasabb.

Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2017	2,29	1,48	1,89%
2018	4,27	3,60	3,94%
2019	3,61	5,26	4,44%
2020	3,09	7,30	5,20%
2021	4,85	7,91	6,38%
2022	2,37	3,60	2,99%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A korcsoportonkénti összetétel tekintetében az egyes korcsoportok tekintetében általános folyamat nem figyelhető meg. A korcsoportok közül a 41-45 és 56-60 év közötti korosztály tekintetében figyelhető meg egy nagyfokú emelkedés. Ennek háttérében a már korábban említett világjárvány miatt kialakult gazdasági helyzet állhat.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	6	12	13	15	19	9
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	0,00	1,00	0,00	1,00	1,00	0,00
	%	0,00%	8,33%	0,00%	6,67%	5,26%	0,00%
21-25 év (TS 038)	Fő	2,00	3,00	1,00	1,00	1,00	1,00
	%	33,33%	25,00%	7,69%	6,67%	5,26%	11,11%
26-30 év (TS 039)	Fő	0,00	1,00	1,00	1,00	0,00	0,00
	%	0,00%	8,33%	7,69%	6,67%	0,00%	0,00%
31-35 év (TS 040)	Fő	2,00	1,00	2,00	2,00	4,00	0,00
	%	33,33%	8,33%	15,38%	13,33%	21,05%	0,00%
36-40 év (TS 041)	Fő	0,00	2,00	3,00	3,00	0,00	2,00
	%	0,00%	16,67%	23,08%	20,00%	0,00%	22,22%
41-45 év (TS 042)	Fő	0,00	0,00	3,00	4,00	7,00	2,00
	%	0,00%	0,00%	23,08%	26,67%	36,84%	22,22%
46-50 év (TS 043)	Fő	0,00	1,00	1,00	0,00	1,00	0,00
	%	0,00%	8,33%	7,69%	0,00%	5,26%	0,00%
51-55 év (TS 044)	Fő	2,00	2,00	1,00	2,00	1,00	0,00
	%	33,33%	16,67%	7,69%	13,33%	5,26%	0,00%
56-60 év (TS 045)	Fő	0,00	1,00	1,00	1,00	2,00	3,00
	%	0,00%	8,33%	7,69%	6,67%	10,53%	33,33%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	0,00	0,00	0,00	0,00	2,00	1,00
	%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	10,53%	11,11%

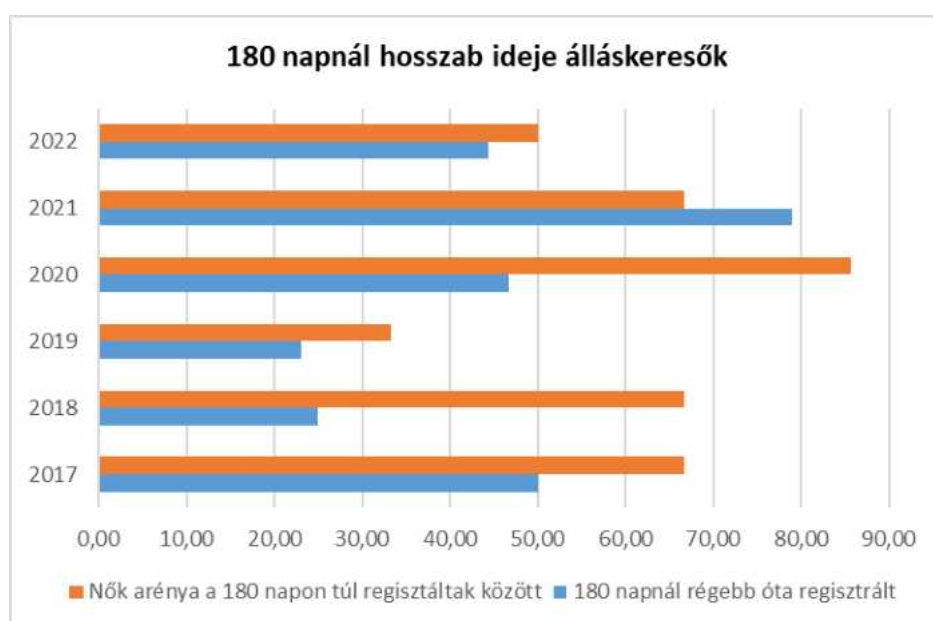
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A tartós munkanélküliek arányát tekintve az alábbi táblázat alapján elmondható, hogy a nyilvántartott álláskeresők egyre nagyobb hányada nem tudott elhelyezkedni 180 napon belül, ez azt mutatja, hogy a tartós munkanélküliség komoly problémát jelent. Ez a folyamat több tényező eredménye: alacsony iskolai végzettség, életkor, munkahelyek számának alakulása a térségben. Továbbá megállapítható, hogy a tartós munkanélküliség általában nagyobb mértékben sújtja a nőket, mint a férfiakat.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2017	50,00	66,67
2018	25,00	66,67
2019	23,08	33,33
2020	46,67	85,71
2021	78,95	66,67
2022	44,44	50,00

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

A megszerzett iskolai végzettség nagymértékben befolyásolja az elhelyezkedést. A munkaerőpiaci kínálat- kereslet folyamatos nyomon követése segít meghatározni a képzési irányvonalakat, rávilágít a hiányszakmákra, illetve megmutatja, mely területeken van túlképzés.

A munkanélküliek iskolázottsága tekintetében fontos, hogy a 8 általánosnál magasabb végzettséggel is igen magas a munkanélküliek aránya. Ez köszönhető annak, hogy az aktív lakosság körében is kevés az, aki nem rendelkezik 8 általánossal. Az idősebb korosztálynál volt ez gyakoribb, mivel gyermekkorukban nem volt ritka, hogy az iskola helyett a mezőgazdaságban dolgoztak. Az alacsonyabb iskolai végzettségűek foglalkoztatása jobban megoldható a településen. Gyakori probléma, hogy a regisztrált munkanélküliek a családi jövedelemhatár miatt nem jogosultak a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra. Számukra gyakori foglalkoztatási forma a START közmunkaprogram. Ez a foglalkoztatási forma azért kedvező, mivel nem csak azok juthatnak így munkához, akik foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülnek, hanem minden regisztrált munkanélküli.

A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a nyilvántartott álláskeresőket jelentős százaléka 8 általánosnál magasabb iskolai végzettség rendelkezik.

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	6	0	0,00%	2	33,33%	4	66,67%
2018	12	0	0,00%	3	25,00%	9	75,00%
2019	13	2	15,38%	5	38,46%	6	46,15%
2020	15	2	13,33%	3	20,00%	10	66,67%
2021	19	3	15,79%	4	21,05%	12	63,16%
2022	9	3	33,33%	2	22,22%	4	44,44%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

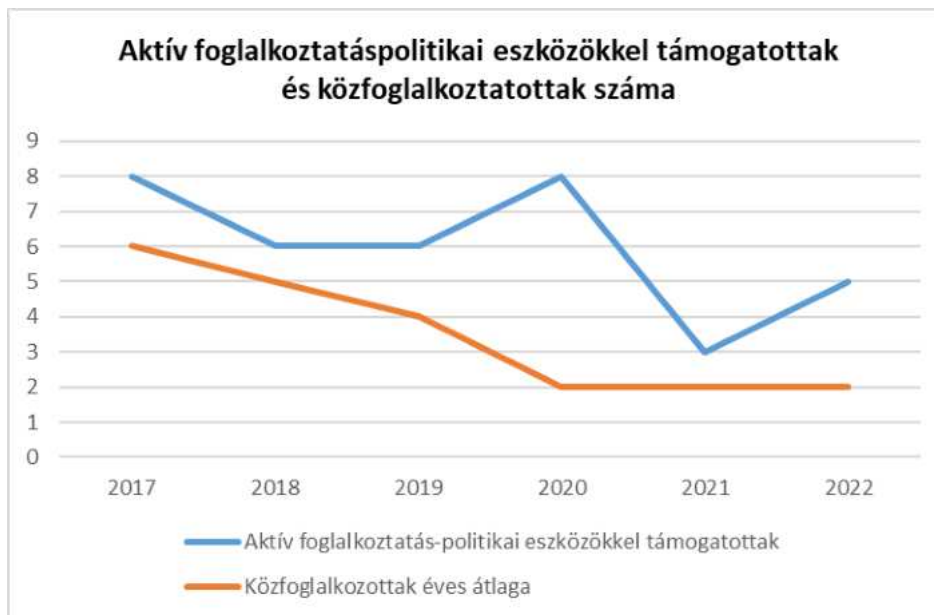

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

2011. szeptember 1. napján hatályba lépett a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény, amely létrehozta a közfoglalkoztatás új rendszerét. A 2013 óta folyamatosan, több alkalommal indítottunk közfoglalkoztatást. A közfoglalkoztatásban foglalkoztatott munkavállalók száma az elmúlt években folyamatosan csökkent, jelenleg 2 főt foglalkoztatunk ilyen jogviszonyban.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2017	8	6
2018	6	5
2019	6	4
2020	8	2
2021	3	2
2022	5	2

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

- d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

A község lakosságszámához és területéhez viszonylag magas a regisztrált vállalkozók száma. Mégis ez a vállalkozókon kívül nem igazán jelent lehetőséget foglalkoztatás terén. A vállalkozások szinte kivétel nélkül egy személyesek, esetleg 1-2 alkalmazottal működő kisvállalkozások. A településen két nagyobb cég működik. Egy erdészeti csemetekert, amely néhány állandó foglalkoztatotton kívül idénymunkára nyújt lehetőséget sok falubeli és környékbeli számára. A másik egy mezőgazdasági részvénytársaság, ahol több munkavállaló is dolgozhat, állattenyésztésben és növénytermesztésben is. Mindkét vállalkozás nagy segítség az aktív lakosság számára.

- e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Az országos átlaghoz képest Borjádön a pályakezdő férfiak száma magasabb, mint a nőké. Ez abból is adódik, hogy a közelben olyan iskola működik, ahol több férfi szakma tanulható.

A településünkön élő pályakezdő álláskeresők száma a nyilvántartott álláskeresőkéhez képest igen alacsony. Ez abból adódik, hogy a fiatal munkavállalók hamarabb találnak munkát, ennek oka többek között az állam által nyújtott támogatási rendszer.

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2017	6	2
2018	12	2
2019	13	0
2020	15	1
2021	19	1
2022	9	0

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

- f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

A munkaerő-piaci integrációt térségünkben Baranya Vármegyei Kormányhivatal Mohácsi Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltsége koordinálja. A munkanélküliek a Munkaügyi Központ által szervezett képzéseken vehetnek részt. A legtöbb képzés valamilyen szakma elsajátítására – szakács, vendéglátó eladó, szociális gondozó és ápoló stb. – irányul. Ugyanakkor a képzések között találunk 7-8. osztály felzárkóztató képzést is. A község munkanélküli lakosságának csak igen kis létszáma vesz részt képzéseken.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Az Önkormányzatnak saját fenntartásban nincs intézménye, csakis társulásban. A társulás intézményeiben nincs roma származású foglalkoztatott. Mélyszegénységben élők foglalkoztatása a társulási intézményekben (óvoda, hivatal) a technikai személyzet alkalmazásában merül ki.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A foglalkozási diszkrimináció elsősorban a munkahelyi felvételnél, másodsorban az elbocsátásoknál érezteti hatását. A foglalkozási diszkrimináció mértéke és a munkaerő-piaci státusz között erős összefüggés található. A nem foglalkoztatottak csoportja (munkanélküliek és inaktívak együtt) és azokon belül a roma származású nem foglalkoztatottak szenvedték el legnagyobb valószínűséggel a hátrányos megkülönböztetést eddigi életútjuk során. A munkaerőpiacról való korai kiszoruláshoz leginkább az egészségi állapottal, a származással és az életkorral összefüggő foglalkozási diszkrimináció járul hozzá. A gyakorlatban előfordulhat, hogy meghatározott speciális foglalkoztatási jellemzők miatt, szükséges a munkavállalók között megkülönböztetést tenni, de ez nem jelentheti az egyenlő bánásmód követelményének megsértését. Ilyen, az alkalmazásnál számba vehető minden lényeges és jogszerű feltételre alapított arányos megkülönböztetés, ha azt a munka jellege vagy természete indokolja. Megengedett továbbá a vallási vagy más világnézeti meggyőződésen, illetve nemzeti vagy etnikai hovatartozáson alapuló, a szervezet jellegét alapvetően meghatározó szellemiségből közvetlenül adódó, az adott foglalkozási tevékenység tartalma vagy természete miatt indokolt, arányos és valós foglalkoztatási követelményen alapuló megkülönböztetés.”

A diszkriminációs gyakorlat visszaszorítása szempontjából fontos a foglalkoztatási viszonyok ellenőrzése, szükség esetén az Egyenlő Bánásmód Hatóság bevonása, a tájékoztató kampányok, vagy a területtel foglalkozó társadalmi szervezetekkel történő együttműködés.

A községben nincs arról információ, hogy bármilyen diszkrimináció történt volna a községben.

i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

A településen élők részére hozzáférhető mind a vezetékes, mind a mobil internet. Egyéni szerződés alapján kérhetik a szolgáltatóktól.

A településen működő fiókkönyvtár helyiségében 2 asztali számítógép található, internet hozzáféréssel. A könyvtáros segítséget nyújt a számítógép használatkor, amennyiben arra szükség van.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A szociális igazgatásról és ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény az elmúlt években is többször is módosították, melynek előírásait a Képviselő-testület a pénzbeli és természetbeni, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekjóléti ellátásokról szóló rendeleteibe épített be. Az aktív korúak ellátásának körében megállapított rendelkezésre állási támogatást felváltotta a bérpótló juttatás, majd a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, amelynek feltételei több helyen is átalakultak. Alapvető módosítás, hogy a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra való jogosultságot évente felül kell vizsgálni, míg a rendelkezésre állási támogatást csak kétfévente kellett. A két felülvizsgálat között eltelt időben minden támogatottnak legalább 30 nap munkaviszonyt kell létesítenie, olyan módon, hogy az igazolható legyen a felülvizsgálatkor. Erre lehetősége van több módon. Nyílt munkaerőpiacon folytat keresőtevékenységet, egyszerűsített foglalkoztatottként létesít munkaviszonyt, háztartási munkát folytat, munkaerő-piaci programban vesz részt, közérdekű önkéntes tevékenységet folytat, vagy közfoglalkoztatásban vesz részt. Az önkormányzat rendeletében a foglalkoztatás helyettesítő támogatásra való jogosultság egyéb

feltételeként írja elő, hogy a kérelem benyújtója, illetve az ellátás jogosultja a lakókörnyezete rendezettségének biztosítására vonatkozó, a rendeletében megállapított feltételeket teljesítse.

Rendszeres szociális segélyre lehet jogosult, aki egészségkárosodott, vagy aki az 55. életévét betöltötte, vagy aki az önkormányzat rendeletében meghatározott, feltételeknek megfelel, (pl. mentális állapota miatt foglalkoztatást helyettesítő támogatásról rendszeres szociális segélyre szerez jogosultságot), vagy 14 év alatti gyermeket nevel és a településen nincs biztosítva a gyermek napközbeni ellátása. Javasolt ennek bevezetése, mert bár ezzel a mentálisan leépült (amennyiben ez megfelelően igazolható) embereket zárja ki a közmunkaprogram lehetőségéből a rendelet, de meghagyja a jövedelmüket. Az aktív korúak ellátásában résztulóknek továbbra is előírás a munkaügyi központokkal való együttműködés. A megállapodás elsődleges célja olyan szolgáltatások biztosítása, amely a munkaerőpiacra történő visszahelyezést segíti. A beilleszkedést elősegítő program a munkanélküliség káros hatásait segít enyhíteni. Az anyagi helyzet romlásának következményeként a munkanélküli emberek kapcsolatai beszűkültek, megváltozott énképük és életvitelükben is izolálódtak. Az anyagi nehézségek konfliktusokat idéznek elő a munkanélküliek családjában.

Az álláskereső részére álláskeresői ellátásként álláskeresői járadék, nyugdíj előtti álláskeresői segély, valamint költségtérítés jár.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresői ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskeresői száma (TS 052)		Álláskeresői ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresői száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	6	2,26%	1	16,67%
2018	12	4,96%	3	25,00%
2019	13	5,44%	3	23,08%
2020	15	6,25%	3	20,00%
2021	19	7,79%	2	10,53%
2022	9	3,63%	3	33,33%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma a vizsgált időszakban 10 és 33% között mozgott a nyilvántartott álláskeresők számához viszonyítva. Ebből arra lehet következtetni, hogy a nyilvántartott álláskeresők jelentős része nem rendelkezik az álláskeresési ellátás megállapításához szükséges foglalkoztatási jogviszonnal.

A passzív foglalkoztatáspolitikai eszközök csoportjába tartozik a különböző álláskereséssel járó költségek térítése, a nyugdíj előtti álláskeresési segély, az álláskeresési járadék.

Az alábbi táblázat adatai alapján a vizsgált időszakban a passzív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel támogatott álláskeresők száma fokozatosan emelkedett.

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.						
Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	2	33,33%	1	16,67%	3	50,00%
2018	2	16,67%	2	19,42%	5	41,67%
2019	0	0,00%	1	10,08%	3	23,08%
2020	3	20,00%	3	20,53%	6	40,00%
2021	6	31,58%	4	19,95%	8	42,11%
2022	3	33,33%	5	58,33%	6	66,67%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban a vizsgált időszakban egy fő részesült.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2017	1
2018	1
2019	1
2020	1
2021	1
2022	0

Forrás: TeIR, KSH

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

Az önkormányzati törvény az önkormányzatok ellátandó feladatai közt rögzíti a lakásgazdálkodást. A törvény előírja az önkormányzatok számára a hajléktalanság megelőzésének, és a területükön hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának kötelezettségét 2013. január 1-jétől.

A településen 2022. évben az összes lakásállomány száma 155 volt, elégtelen lakhatási körülményeket biztosító ingatlanról az önkormányzatnak nincs tudomása. A lakásállomány számában a vizsgált időszakban változás nem történt.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2017	153	0	0,00	19,61	0,00	98,69
2018	153	0	0,00	19,61	0,00	98,69
2019	153	0	0,00	19,61	0,00	100,00
2020	153	0	0,00	19,61	0,00	100,00
2021	153	0	0,00	19,61	60,78	100,00
2022	155	0	0,00	23,23	61,29	98,71

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

a) bérlakás-állomány

Az önkormányzat 1 bérlakással rendelkezik.

b) szociális lakhatás

A községben nincs olyan lakos, aki szociális lakhatásra lenne jogosult.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Nincs olyan ingatlan, amit a községben lakáscélra használnának. Nincs szociális és lakhatási követelményeknek meg nem felelőnek minősített lakás.

e) lakhatást segítő támogatások

Borjádön jelenleg helyi lakásfenntartási támogatás, mint települési támogatási forma, nincsen szabályozva. Az önkormányzat a fiatal letelepülni szándékozó családok részére, lakásvásárlási támogatást nyújt.

Az önkormányzat igyekszik a feltételek teljesülése mellett valós segítséget nyújtani. Önkormányzatunk az elmúlt 4 évben folyamatosan pályázatot nyújtott be szociális célú tüzelőanyag vásárlásához kapcsolódó támogatás elnyerésére. A pályázatok minden évben sikeresen zárultak, így több család számára tudtunk a téli időszakban tüzfát biztosítani. 2022-23 évben 34 család részült ebben a támogatási formában.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2017	n.a.	3
2018	n.a.	0
2019	n.a.	32
2020	n.a.	27
2021	n.a.	43
2022	n.a.	34

Forrás: TeIR, KSH Tstar

f) eladósodottság

Komoly probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elveszítő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családoknak. Ez a réteg veszítheti el a lakását, válhat hajléktalanná leginkább, vagy náluk kapcsolják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat. Néhány ilyen esettől eltekintve, a településen mindez szerencsére nem gyakori. Nem rendszeresen, de előfordul átmeneti nehézség ezen a területen a lakosoknál, de önkormányzati segélyekkel, családsegítéssel a nagyobb problémák eddig elkerülhetőek voltak. Inkább a problémát az jelentette, hogy nem kértek segítséget azok, akik valamilyen okból átmenetileg nehéz helyzetbe

kerültek. Ennek elkerülése végett az önkormányzat rendszeresen biztosítja a családgondozást a családsegítő szolgálaton valamint a védőnőn keresztül. Tájékoztatást adnak a segítség lehetőségeiről.

- g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Nincs se külterületi, se nem lakóövezeti lakás a községben.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

A községben nincsenek szegregátumok, így az alábbi alpontok nem relevánsak településünk tekintetében.

- a) a telep, /szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);
- b) a telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;;
- c) a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

- a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

A községben vegyes házi orvos körzet működik, a házi orvos gyermek és felnőtt betegeket egyaránt ellát. Igyekszik a helyi igényeket kielégíteni. Naponta rendel. Védőnői ellátás szintén helyben történik. Egy védőnő végzi a gyermekek ellátását. A szakellátás 20 km-es körzetben belül valósul meg.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás						
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2016	1	0	0	0	0	0,00
2017	1	0	0	0	8	0,00
2018	1	0	0	0	5	0,00
2019	1	0	0	0	8	0,00
2020	1	0	0	0	9	0,00
2021	1	0	0	0	8	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkor kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A szűrőprogramok is a 20km-re lévő Mohácson valósul meg. Évente egyszer a 6km-re lévő Bólyban külön szűrőprogramot is szerveznek, amin szintén részt vehet borjádi lakos is. Véradást évente több alkalommal is szerveznek a településen.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A településen fejlesztő és rehabilitációs ellátások nem érhetők el. 20-25 km-en belül a Mohácsi Kórházban és a Harkányi Gyógy kórházban biztosított ezek elérése. Esetleges rehabilitációs kezelésre a községben működő falugondnoki szolgálat szállítja a betegeket, ezzel segítve a könnyebb elérést.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzat a társult önkormányzatokkal együtt minden köznevelési intézményben megszervezi a közétkeztetést, amely megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. A szolgáltatók minőségi és mennyiségi ellenőrzése folyamatos, szakember bevonásával történik.

A településen működő óvodában a közétkeztetést biztosítjuk. Az intézmény részére vásárolt ételmezés keretében a Rych Food Kft. szállítja az ételt. Az egészséges táplálkozás feltételeire nagy hangsúlyt fektetnek. Folyamatos a gyümölcsök és joghurtok, egyéb tejtermékek szállítása. A Bólyi Általános Iskola részt vett már több egészséges életmódra nevelő programban (iskolatej akció, napi alma osztás). Minden évben egy hónap az intézményben az „egészség hónap”. Ilyenkor fokozottabban figyelnek mindezenre, valamint különböző programokkal, előadásokkal próbálják egészséges táplálkozásra szoktatni a gyerekeket.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Az önkormányzati sporttevékenység magában foglalja a testnevelés és sportkultúra néhány formáját, a gyermekek és felnőttek test kulturális, rekreációs és szabadidős tevékenységétől, rendszeres testmozgásától a versenysportig, beleértve a testnevelés, testedzés és az egészségmegőrzés kapcsolódó területét. A településen van egy aktívan működő sportegyesület. Több szakosztálya is működik. A futball-csapat a megyei osztályban játszik, de sajnos utánpótlás-nevelés nem igazán működik. A lövész szakosztály tagjai is főleg felnőttek. Gyakran rendeznek helyi versenyeket, bemutatókat is a közösség számára is. A táncsoport német nemzetiségi táncokat tanul. Itt egészen kicsi 8 éves kortól 60 éves korig is vannak résztvevők. Gyakran szerepelnek helyi és közeli falvakban, városokban, de már távolabbi versenyen és fesztiválon.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz a Bólyi Integrált Szociális Központ és a Fogyatékos Személyek Otthona biztosítja az állampolgárok számára az egyenlő esélyű hozzáférést. Ezek a közeli Bóly városában elérhetők.

A helyi szociális ellátórendszer középpontjában továbbra is a segítségre szoruló emberek állnak, akiknek színvonalas ellátása feltételezi az emberi értékek tiszteletben tartását. A helyi szociális szolgáltatások gyakorlatában a személyközpontú szociálismunka folyamatosan biztosított, amely megteremti a hátrányos helyzetben élők támogatásának, az esélyegyenlőség megteremtésének feltételeit.

A Bólyi Integrált Szociális Központ látja el a községben működő szociális étkeztetést.

g) drogprevenciós szolgáltatások;

A településen élő gyerekek a köznevelés és közoktatási intézményekben vehetnek részt szervezett formában drogprevenciós programokon.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Az Önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

A pénzbeli ellátások és a közszolgáltatások szervezése során pozitív diszkriminációval segítjük a célcsoportokhoz tartozókat. Ez részben szabályozási eszközökkel, részben eljárások bevezetésével, részben a nyilvánosság eszközeinek alkalmazásával történik.

Településünkön nem működik népkonyha. A rászorulóknak részére a szociális étkeztetés keretében tudunk étkezést biztosítani.

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2017	n.a.
2018	n.a.
2019	n.a.
2020	n.a.
2021	n.a.
2022	n.a.

Forrás: Önkormányzati adat

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai;

A közösségi élet színterei sokrétűek, ilyenek a lakóközösségek, a munkahelyek, önkormányzati intézmények, a templomok, a civil szervezetek. Településünk, kedvező természeti adottságokkal, értékekkel rendelkezik. A település Polgárőr Egyesületnek a község biztonságának őrzésén túl közösségépítő szerepe is van. Gyakran szervez az egyesület település tisztaságáért és szépségéért szemétszedési akciókat.

Az Önkormányzat és Német Nemzetiségi Önkormányzat rendszeresen közösségi programokat szervez. Hagyományos programok: Sváb – bál, Gyermek nap, Pünkösdi Kalácsfesztivál, Szüreti fesztivál, Idősek napja, Márton napi mulatság, Községi szilveszter, ünnepekhez kapcsolódó tematikus rendezvények: Húsvéti, Karácsonyi kreatív kézműves délutánok, Mikulás ünnepség, Karácsonyi ünnepség.

Az idősebb korosztály számára szintén már hosszabb ideje működik a Nyugdíjas Klub. Itt a nyugdíjasok klubfoglalkoztatásain túl közös programokat, kirándulásokat szerveznek. Rendszeresen az Idősek Napján lévő vendéglátások. A klub tagjai nem csak magányos idősök, hanem családosak is. Együtt ünnepelnek névnapokat, ünnepnapokat is kis közösségükben. A község nagy büszkesége a helyi Vizimalom. A régen romos, elhanyagolt malom egy közeli elhivatott család álma volt. Saját kétkézi munkával újjátották fel évek alatt ezt a gyönyörű épületet. A tulajdonosa ugyan nem borjádi, de kötődése már igen erős. Megállapodásokat kötött a helyi civil szervezetekkel, önkormányzattal és a már felújított malomban programokat szervez.

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2020)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
n.a.	nem	257	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

Etnikai konfliktusok nem voltak a községben.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

A civil szervezetek aktívak, sokszínű tevékenységeikkel a község fejlődéséhez járulnak hozzá. Az Önkormányzat rendszeres tájékoztatással és folyamatos párbeszéd fenntartásával segíti munkájukat. Az önkormányzat adományok közvetítésével enyhíti a hátrányos helyzetű családok mindennapjait. A szolidaritás és felelősség mind magánemberekben, mind a községben működő gazdasági szervezetekben jelen van. Jellemzően felajánlások, önkéntes munkában nyilvánul meg. A helyi polgárőrség és az alapítvány is részt vesz önkéntes munkában. Az önkormányzat igyekszik a helyi egyedülálló vagy beteg időseket segíteni azzal, hogy a közmunkásokkal füvet nyírat, télen fát vitet be, ill. havat lapátoltat. Így valósul a közmunkások és az idősek összefogása. A helyi vállalkozók is minden alkalommal támogatják a helyi rendezvényeket, sportot, táncsoportot vagy az alapítványt.

- d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

Településünkön 2006 óta működik a Borjádi Német Nemzetiségi Önkormányzat. A nemzetiségi önkormányzat az elmúlt években aktívan részt vett a település életében. Segítséget nyújtott a települési önkormányzat által rendezett rendezvények lebonyolításához, megszervezéséhez.

A Borjádi Német Nemzetiségi Önkormányzat legfőbb feladata, a német hagyományok, a német nemzetiségi kultúra ápolása, fenntartása. Az Önkormányzat a Borjádon élő német nemzetiségi lakosság összetartozásának megerősítése érdekében rendezvényeket szervez, támogat, melyhez anyagi hozzájárulást biztosít a költségvetéséből.

A német nemzetiségi neveléshez nagy segítséget nyújtó játékokat vásárolt az önkormányzat a Borjádi Német Nemzetiségi Óvoda részére.

Az önkormányzat minden évben megrendezi a hagyomány őrző sváb bált, Márton napi felvonulást is.

- e) helyi lakossági önszerveződések.

Településünkön a következő civil szervezetek működnek:

- Borjád Ifjúságért Közalapítvány
- Borjád Községi Polgárőrség Bünt megelőzési és Vagyonvédelmi Egyesület
- Borjádi Sportegyesület

A civil szervezetek aktívan részt vesznek a település életében. A rendezvények alkalmával együttműködnek a települési önkormányzattal.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Településünkön roma nemzetiségi önkormányzat nem működik.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A hátrányos helyzetek generációkon keresztüli átöröklődése.	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások működése.
A lakossági adósságállomány újratermelődése.	Az állampolgárok életminőségének folyamatos vizsgálata. Lakásfenntartási és átmeneti támogatások folyósítása
A település lakosságának egészségügyi állapota nem kielégítő.	Területi egészségügyi szűrések népszerűsítése. Az egészségtudatos életmódra nevelés a felnőttek körében is, annak tudatosítása, hogy a szűrővizsgálatokon való mind nagyobb számú megjelenés az egészségesebb életet, a várható élettartam megnövekedését eredményezheti.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

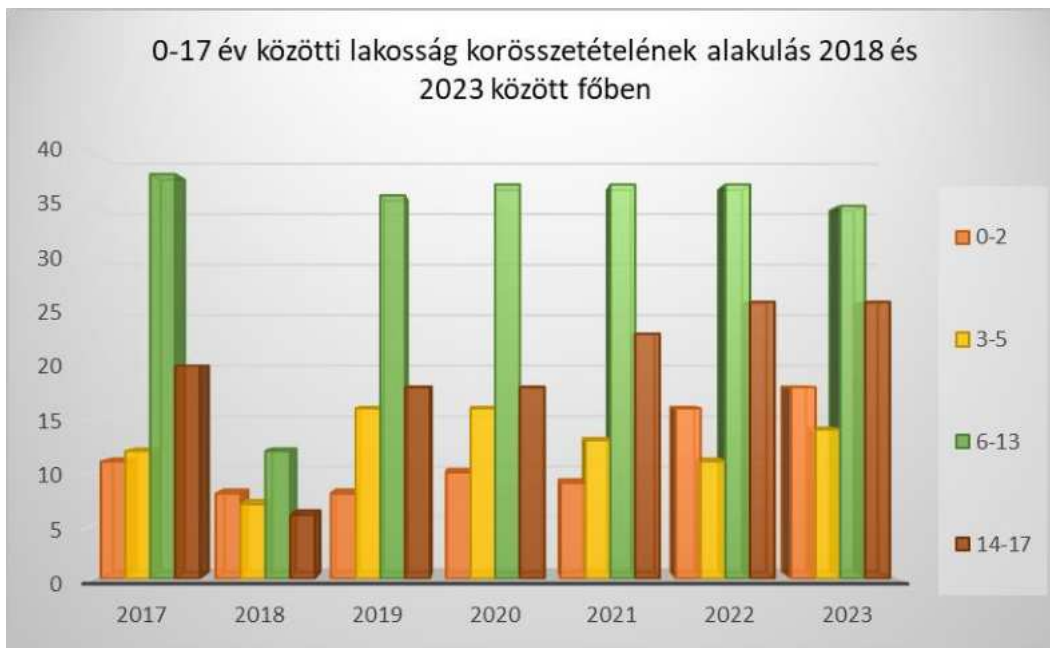
4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

Már születésünk, fogantatásunk pillanatától kezdve esélyegyenlőtlenség állhat fenn, hiszen nem mindegy, hogy milyen családi környezetbe, hazánk mely régiójában, tanyán, falun vagy kis településen, kis vagy nagyvárosban születünk. Az esélyegyenlőségre azonban minden helyzetben törekedni kell, úgy hogy mindenki egyenlő eséllyel jusson az ellátásokhoz, információkhoz. Az elmúlt időszakban megalkotott szociális vonatkozású jogszabályokban megvalósult a jogalkotó azon törekvése, hogy a nemzetközi egyezményekben rögzített irányelveknek megfelelő, az egyenlő esélyeket biztosító jogszabályok szülessenek.

A Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. Törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

4.1. számú táblázat - Gyermekekori népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2. számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	228	202	430	53,02%	46,98%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			9	2,09%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	42	27	69	9,77%	6,28%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	5	8	13	1,16%	1,86%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Borjád állandó lakónépességén belül a 0-17 éves korosztály számának alakulását vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a 2018-as év kivétel a korosztályokba tartozó gyermekek száma viszonylag egyenletes képet mutat.

A korcsoportokat tekintve megállapítható, hogy legtöbbször a 6-13 éves korosztályba tartoztak a vizsgált időszakba. Ez nagyban annak a ténynek köszönhető, hogy a településre több olyan család költözött, akiknek gyermekei ebben az életkorban vannak.

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

Magyarország lakossága az utóbbi évtizedekben folyamatos fogyatkozást mutat. Az élve születések száma csökken, a születéskor várható élettartam nő, így a lakosság fokozatosan elöregszik. A születések számának csökkenésében közrejátszik a kedvezőtlen gazdasági helyzet, a bizonytalan jövőkép, a késői gyermekvállalás illetve a családi modell átalakulása.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.) pontosan szabályozza a gyermeki jogokat, azok védelmét, a pénzügyi és természetbeni ellátások körét, a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátásokat, valamint a gyermekvédelmi szakellátásokat.

Pénzügyi és természetbeni ellátások:

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény
- szünidei gyermekétkeztetés
- gyermektartásdíj állam általi megelőlegezése
- otthonteremtési támogatás.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- gyermekjóléti szolgáltatás
- gyermekek napközbeni ellátása
- gyermekek átmeneti gondozása.

A helyi szintű ellátórendszer jellemzője, hogy a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja elsősorban. A megelőző tevékenység a köznevelési, szociális és közművelődés intézményhálózatán keresztül valósul meg, és az egyes területeken dolgozó szakemberek

együttműködésén alapul. A településen a gyermekvédelmi alapellátások rendszere kiépült, minden gyermekkel foglalkozó intézmény szakmai programjában jelen van a preventív gyermekvédelem.

Veszélyeztetettség: olyan - a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. /Gyvt. 5.§ n) pontja/

Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló: A vonatkozó jogszabály az oktatási esélyegyenlőség szempontjából hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyerekeket, tanulókat különböztet meg. A törvényi meghatározásban az iskolai hátrányok legfontosabb eredői a gyermek családjának szegénysége és alacsony iskolázottsággal telített hátrányos társadalmi helyzete. A két jogi fogalom tartalma 2013 szeptemberében jelentősen megváltozott: az oktatási szektorból a szociálisba került át a hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok besorolása, valamint az új szabályozás kiterjesztette a gyermekvédelmi gondoskodásban élő "tartós neveltek" korhatárát (0-25 év).

Oktatási szempontból 2013 őszéig az alacsony jövedelmű családokban felnövő gyermekeket sorolták a hátrányos helyzetűek közé. A besorolást a család szociális helyzete alapján a jegyző által kiadott rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre (RGYK) jogosító igazolás határozta meg. Ezen belül halmozottan hátrányos helyzetűnek számított, akinek iskolázatlanok a szülei. A halmozottan hátrányos helyzet igazolásaként a szülők önkéntesen nyilatkoztak a jegyző előtt arról, hogy 8 osztálynál többet nem végeztek. E mellett a gyermekvédelmi gondoskodásban élő, jogi státuszukat tekintve „tartós neveltek” is ebbe a kategóriába tartoztak. A változás egyik fontos pontja, hogy a hátrányos helyzet kategóriájába kerüléshez nem elegendő a család anyagi helyzete miatt megítélt RGYK. Mellé szükséges legalább egy hátránynövelő jellemzővel rendelkeznie az adott, hátrányos helyzetű kategóriába sorolt gyerekeknek. A jogszabály három területet határoz meg hátránynövelőként: a szülők alacsony iskolai végzettségét, tartós munkanélküliségüket, illetve az elégtelen lakáskörülményeket.

Fogyatékos személy: az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással - illetve ezek bármilyen halmozódásával - él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza, vagy gátolja. / a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. Tv. 4.§ a) pont/

A helyi ellátórendszer különféle támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családokat a gyermek nevelésében, megfelelő támogatások, és szolgáltatások nyújtásával védelmet biztosít.

A helyi rendszer további jellemzője, hogy a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja. A megelőző tevékenység a köznevelési, egészségügyi, szociális szervezeteken keresztül valósul meg, és az egyes ágazatok együttműködésén alapul. A területileg illetékes hivatalban a gyermekvédelmi alapellátások kiépültek, a preventív gyermekvédelem minden gyermekekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van.

A védelemben vétel, majd a családból történő kiemelés egy családot érintett településünkön. A gyermekek nem kerülhettek vissza szüleikhez. Ennek oka az volt, hogy a szülők nem voltak se mentálisan, se anyagi értelemben képesek biztosítani a gyerekek megfelelő fejlődését, még segítséggel sem.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2017	0	n.a.
2018	0	n.a.
2019	0	3
2020	0	3
2021	2	6
2022	0	5

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Településünkön 2022 évben 5 veszélyeztetett kiskorú gyermek volt, 4 családból. Védelembe vett kiskorú gyermek 1 fő volt. Védelembe vételi eljárás egy esetben zajlott le, de hatósági intézkedésre nem került sor. Nevelésbe vétel 2 fő esetén történt.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők valamint

A gyermekek védelmét szolgálják

- pénzbeli és természetbeni ellátások: a szociálisan rászorulókat által igénybe vehető pénzbeli, természetbeni és gyermekjóléti alapellátásokat a helyi gyermekjólét és gyermekvédelem rendszeréről szóló 4/2006 (II. 27.) számú rendelet tartalmazza.
- gyermekjóléti alapellátások: a Bólyi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat szervezi, a jelzőrendszeren keresztül érkezett vagy az önként jelentkezett kliensek részére nyújt szolgáltatást, közreműködik a védelembe vétel előkészítésében, folyamatában, felülvizsgálatában. Szolgáltatásai: pszichológus és jogi tanácsadás, szociális munka, kapcsolattartási ügyelet.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása 2006. január 1. napjától jegyzői hatáskör. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a törvényben meghatározott normatív kedvezményekre.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság a gyermekvédelmi rendszer részét képezi ugyan, bemutatását a koncepcióban mégis azért tartjuk indokoltnak, mert érzékeny indikátora az adott település jövedelmi viszonyainak. Megmutatja, hogy hány gyermek él olyan családban, ahol az egy főre jutó jövedelem nem éri el a szociális vetítési alap összegének 225%-át (64 125 Ft), a gyermekvédelmi törvény által meghatározott esetekben a 245 %-át (69 825Ft).

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2017	15
2018	17
2019	13
2020	14
2021	17
2022	17

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek száma településen a vizsgált időszakban viszonylag egyenletes képet mutat.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

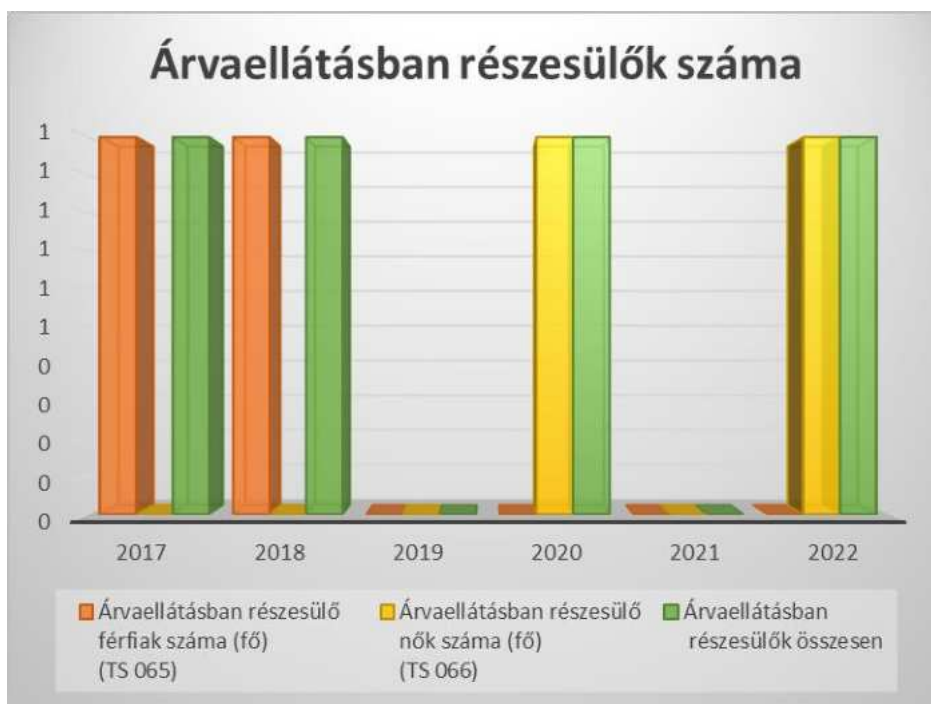
Születési támogatás

Az újszülöttek családja részére születési támogatást nyújt az önkormányzat, melynek összege a szociális vetítési alap összegének 150%-a. A családi jövedelemhatár kialakításánál a képviselő-testület arra törekedett, hogy minden kérelmező részére elérhető legyen az ellátás. 2023-ban egy család részesült ebben a támogatási formában.

Árvaellátásban jelenleg senki sem részesül a településen.

4.1.3. számú táblázat - Árvaellátás			
Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2017	1	0	1
2018	1	0	1
2019	0	0	-
2020	0	1	1
2021	0	0	-
2022	0	1	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Tábla: 4.1.3.

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

A gyermekek részére az óvodában kedvezményes intézményi térítési díjat biztosít az önkormányzat. Az önkormányzati kedvezményen túl a szülők a jogszabályban előírt kedvezmények igénybevétele érdekében az intézményvezető fele kérelmet nyújtanak be, melyet az intézmény vezetője saját hatáskörben bírál el.

Ingyenes az étkezés az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló után, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül.

50%-os mértékű normatív kedvezményt (kedvezményes, félárú étkezést) biztosítanak:

- az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló után, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül;
- az 1-8. évfolyamon és az azon felüli nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló után, ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,
- az 1-8. évfolyamon, vagy azon felül tanuló tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek után, feltéve, hogy a gyermek nem részesül ingyenes étkezésben.

A három vagy többgyermekes családok esetében 50%-os térítési díj kedvezmény állapítható meg.

A társulási formában fenntartott Borjádi Óvodában minden gyermek térítésmentesen veszi igénybe az étkezést.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény változásából adódóan 2016. január 1. napjától a gyermekek részére a szünetekben a települési önkormányzatnak kell biztosítani az egyszeri meleg étkezést. A jogszabály kötelezően a hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ellátását írja elő, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek részére lehetővé teszi a biztosítását.

2023 tavaszi szünetben 13 fő, nyári szünetben 7, a téli szünetben 3 fő részesült ellátásban. A nyári időszakban 55 munkanapon biztosítottunk étkezést.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

Állandó lakosok közül nincs nem magyar állampolgárságú gyermek. Időszakosan a helyi vállalkozónál erdélyi vendégmunkások dolgoznak, az ő gyermekeik időnként a helyi óvodába és iskolába járnak. Ők román állampolgárok.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükségglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmozottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg, kérelemre - külön döntésben, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal egyező időtartamra - megállapítja a gyermek, nagykorúvá vált gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását. A hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítását követően is kérelmezhető.

Településünkön jelenleg 9 gyermek részére került megállapításra a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság. Közülük 6 fő hátrányos helyzetű, melynek oka jellemzően a szülők alacsony iskolai végzettsége.

4.2 Szegregált, teleszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A településen szegregátum nincsen, erre tekintettel ez a pont nem releváns.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A településen lévő borjádi székhelyű védőnő 4 település gyermekeit látja el. A védőnői feladatok ellátása jelenleg napi 4 órás helyettesítéssel megoldott. A gyermekek egészségügyi szűrése biztosított, részben a védőnői hálózaton keresztül, részben intézményhálózaton keresztül. Az óvodában, általános iskolában zajló szűrőprogramok rendszeresek, amelyeket korrekt tanácsadás egészít ki. A helyi védőnő szervez megelőző programokat, előadásokat is az iskolások részére. A védőnők családlátogatásai során a várandós kismamák, gyermekes anyukák fordulnak problémáikkal.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2017	0	11	-
2018	0	10	-
2019	1	14	28,00
2020	0	13	-
2021	n.a.	14	-
2022	1	19	38,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

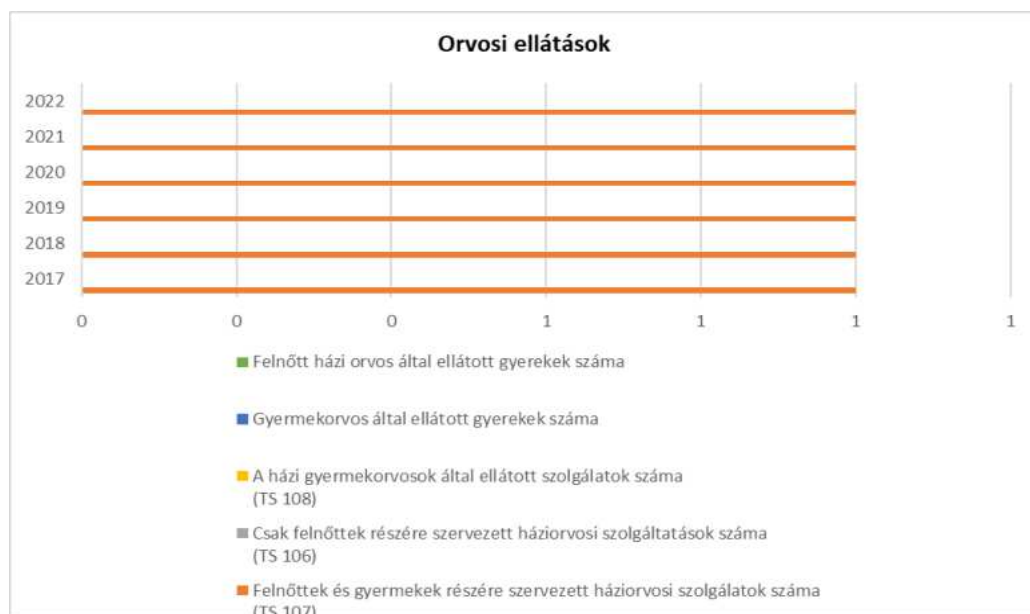
b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

A településen vegyes háziorvosi körzet működik. Amennyiben a gyermek szakellátást igényelne, a háziorvos a Mohácsi Kórház gyermek-szakrendelőjébe utalja be.

A fogorvos, vegyes fogorvosi körzetként, Bólyban működik, de az iskolában és az óvodában rendszeresen szerveznek szűréseket.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2017	1	0	0	n.a.	n.a.
2018	1	0	0	n.a.	n.a.
2019	1	0	0	n.a.	n.a.
2020	1	0	0	n.a.	n.a.
2021	1	0	0	n.a.	n.a.
2022	1	0	0	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A településen tudomásunk szerint, nincs ilyen korú speciális ellátási igényű gyermek.

- d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A gyermekek esélynövelő szolgáltatásai között a szolgáltató nyilvántartásban országos szinten 145 Biztos Kezdet Gyerekház és 178 tanoda található. Ilyen típusú szolgáltatás nem működik a településen.

A Bólyi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat két szervezeti egysége – Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, valamint a Család- és Gyermekjóléti Központ - integráltan működik. Ellátási területe a bólyi járás településeivel azonos.

A két szervezeti egység szakmai állománya összesen 10 fő, ebből 8 főállású dolgozó, kettő pedig megbízási szerződéssel látja el szakmai feladatát heti 10 órában.

A Szolgálat feladatköre:

- szociális segítő munka, családgondozás
- ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz való hozzájutás segítése, megszervezése
- szabadidős programok szervezése, vagy azokhoz való hozzájutás lehetőségének megszervezése, támogatása, finanszírozása ha a családra aránytalan terhet róna, a családban jelentkező nevelési problémák, hátrányok káros hatásainak enyhítése céljából
- hivatalos ügyek intézése.

A Szolgálat jelzőrendszere:

- polgármesteri hivatalok
- jegyzők
- falugondnokok
- házi orvosok
- védőnők
- iskola-, óvodapedagógusok
- rendőrség
- Mohácsi Kórház szociális munkása

Az intézmény jelzőrendszeri tevékenységét segítő, együttműködő intézmények, szervezetek:

- Bólyi Gondozási Központ
- Támogató Szolgálat
- Bólyi Karitasz

A Központ feladatköre:

- **Javaslattevő hatósági intézkedésre:**

A Központ javaslatot tesz a gyámhivatal részére a gyermek:

- védelembe vételére,
 - megelőző pártfogására,
 - ideiglenes hatályú elhelyezésére,
 - nevelésbe vételére,
 - családba fogadására,
 - harmadik személynél történő elhelyezésének kezdeményezésére,
 - családba fogadó gyám kirendelésére,
 - tankötelezettségének előmozdítására,
 - gondozási helyének megváltoztatására,
 - családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására.
- **Gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés alatt álló gyermek védelme.**
 - **Családjából kiemelt gyermek visszahelyezésének, családbafogadásának elősegítése**
 - **A Központ speciális feladatköre:**
 - óvodai, iskolai szociális segítő tevékenység
 - készenléti ügyelet
 - kapcsolattartási ügyelet
 - szociális diagnózis

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

A gyermekek napközbeni ellátása keretében bölcsőd, illetve családi napközi nem működik a településen. A településen élő gyermekek bölcsődei elhelyezésére Bólyon van lehetőség.

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2017	n.a.	n.a.
2018	n.a.	n.a.
2019	n.a.	n.a.
2020	n.a.	n.a.
2021	n.a.	n.a.
2022	n.a.	n.a.

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyerekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

f) gyermekvédelem;

A gyermekek védelmét a helyi jegyző helyett 2013. 01. 01. napjától a Járási Gyámhivatal látja el. Így a gyermekek védelembe vétele, ideiglenes nevelésbe vétele is átkerült hatáskörébe.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Krízishelyzetben több lehetősége is van a családoknak. Krízisközpontba, anyaoththonba vagy családok átmeneti otthonában való elhelyezésre van lehetőség. Ebben szintén a családsegítő szolgálat családgondozói segíthetnek.

A Bólyi Szociális és Gyermekjóléti Társulás keretében működik a Bólyi Családok Átmeneti Otthona. Működési, ellátási területe a Bólyi Szociális és Gyermekjóléti Társulásban résztvevő önkormányzatok közigazgatási területe (Babarc, Belvárdgyula, Bóly, Borjád, Hásságy, Kisbudmér, Liptód, Máriakéménd, Monyoród, Nagybudmér, Nagynyárád, Olasz, Pócsa, Szajk, Szederkény, Töttös, Versend).

Az intézmény célja elsősorban lakhatás elvesztése, szociális krízis, adósságok, családi krízis, bántalmazás miatt ellehetetlenült élethelyzetbe került családoknak, emiatt átmenetileg otthontalanná vált szülőknek és gyermekeiknek nyújt meghatározott idejű tartózkodási lehetőséget és életvitelbeli segítséget. Az elhelyezés célja, hogy a lakók kilépve az otthonból megerősödve önálló életvitelt tudjanak folytatni. Alapellátás keretében a gyermek és szülője számára

gyermekjóléti alapellátás keretében átmeneti gondozást biztosít 1 évre, ami fél évvel, illetve a tanév végéig meghosszabbítható.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

Ezen a területen csaknem minden ugyanúgy elérhető, mint a felnőttek esetében

Az önkormányzati sporttevékenység magában foglalja a testnevelés és sportkultúra néhány formáját, a gyermekek és felnőttek test kulturális, rekreációs és szabadidős tevékenységétől, rendszeres testmozgásától a versenysportig, beleértve a testnevelés, testedzés és az egészségmegőrzés kapcsolódó területét. A településen van egy aktívan működő sportegyesület. Több szakosztálya is működik. A futball-csapat a megyei osztályban játszik, de sajnos utánpótlás-nevelés nem igazán működik. A lövész szakosztály tagjai is főleg felnőttek. Gyakran rendeznek helyi versenyeket, bemutatókat is a közösség számára is. A táncsoport német nemzetiségi táncokat tanul. Itt egészen kicsi 8 éves kortól 60 éves korig is vannak résztvevők. Gyakran szerepelnek helyi és közeli falvakban, városokban, de már távolabbi versenyen és fesztiválon részt vettek igen szép eredménnyel.

Az Önkormányzat ingyenesen biztosítja a konditerem használatát minden Borjádi fiatal számára, 2018. évben pályázati úton szabadtéri sportparkot létesített, amelyet mindenki ingyenesen használhat.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétfélig, szünidei);

Ingyenesen étkezik az óvodában a gyermek,

- ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult;
- tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek;
- olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek;
- olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett (nettó) összegének 130%-át.

Ingyenes az étkezés az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló után, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül.

50%-os mértékű normatív kedvezményt (kedvezményes, félárú étkezést) biztosítanak:

- az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló után, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül;
- az 1-8. évfolyamon és az azon felüli nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló után, ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,
- az 1-8 évfolyamon, vagy azon felül tanuló tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek után, feltéve, hogy a gyermek nem részesül ingyenes étkezésben.

A három vagy többgyermekes családok esetében 50%-os térítési díj kedvezmény állapítható meg.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Tv. 2016. évi módosításával önálló gyermekvédelmi természetbeni ellátásként került meghatározásra a szünidei gyermekétkeztetés. A települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést a hátrányos helyzetű gyermek, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja. A szünidei étkezést változó létszámmal veszik igénybe a gyermekek.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

A településen megrendezésre kerülő programok során törekszünk arra, hogy minden csoportot bevonjunk. Mindenki számára egyenlő hozzáférést biztosítunk.

- k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Az Önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

- l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

Az önkormányzat a rászoruló családok részére rendkívüli települési támogatás keretében nyújt segítséget a beiskolázáshoz.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

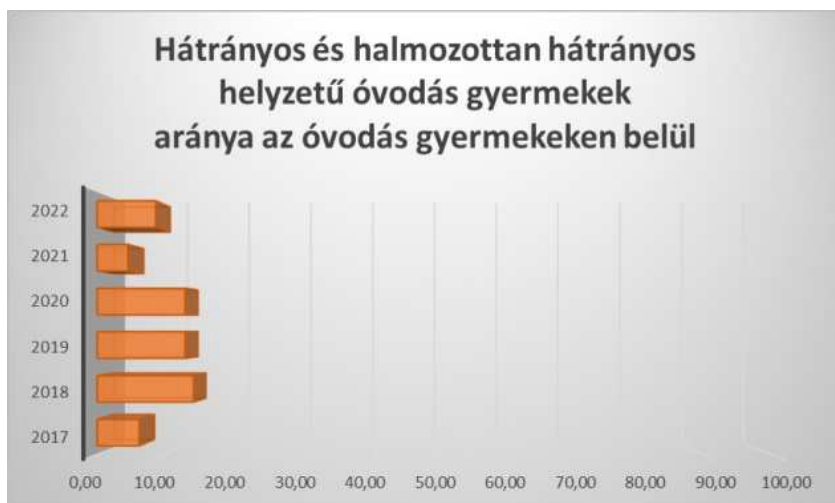
- a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

Az integrált oktatást, különleges gondozást a gyermek életkorától és állapotától függően – a fogyatékossgot megállapító szakértői bizottság szakvéleményében foglaltak szerint – az ellátást biztosító intézmények szervezik meg.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók nyilvántartása a szülő által önkéntesen benyújtott nyilatkozat alapján történik.

4.4. a) 1. számú táblázat- Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2017	16	1	6,25
2018	21	3	14,29
2019	23	3	13,04
2020	23	3	13,04
2021	22	1	4,55
2022	23	2	8,70

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2017	n.a.	1	7,14
2018	n.a.	5	41,67
2019	n.a.	0	n.a.
2020	n.a.	9	n.a.
2021	n.a.	9	n.a.
2022	n.a.	11	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban						
Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2018	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2019	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2020	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2022	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2017	0	0
2018	10	0
2019	11	0
2020	14	0
2021	13	1
2022	16	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

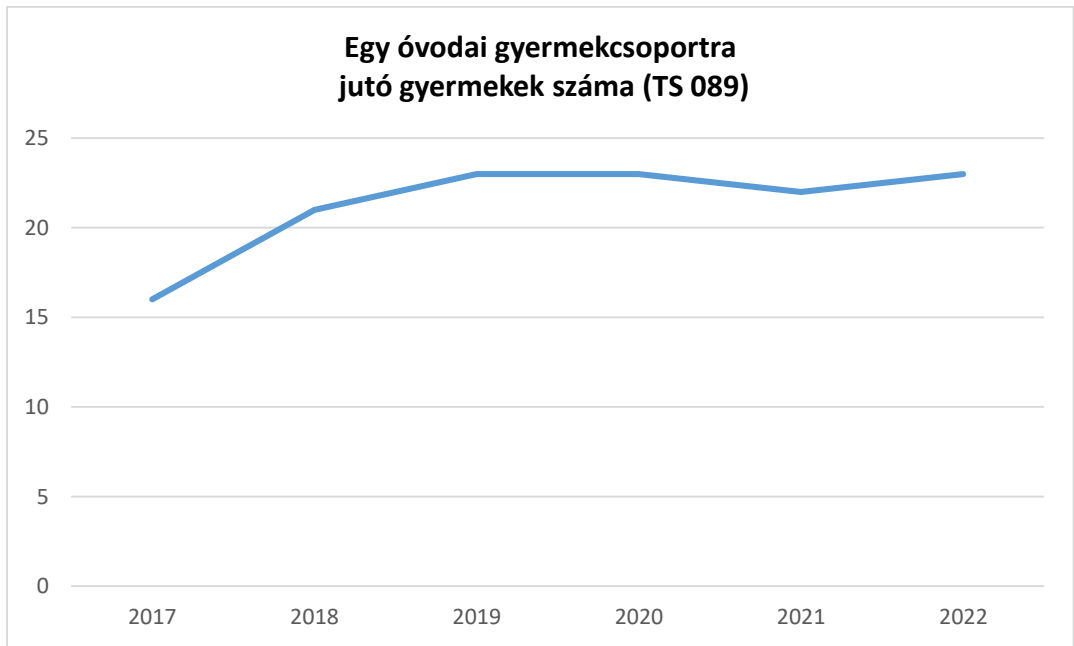
A vizsgált időszakban a megállapított hátrányos/ halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma folyamatosan emelkedett. Ennek oka, hogy a településre érkező családok egy részében a szülők iskolai végzettsége nem éri el a 8 általánost és anyagi helyzetük miatt jogosulttá válik a gyermek az ellátásra.

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Bólyi Tagintézményében történik gyógypedagógusok, és logopédus által a gyerekek fejlesztése. A gyermekek pszichológiai ellátása a Bólyi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatnál oldható meg. Sajnos egyre nagyobb probléma, hogy kevés időben finanszírozott a pszichológus. Sok település tartozik hozzá és egyre több gyermek szorul a segítségére.

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2017	n.a.	1	32	1	16	0	0	16
2018	n.a.	1	32	1	21	0	0	21
2019	n.a.	1	32	1	23	0	0	23
2020	n.a.	1	32	1	23	0	0	23
2021	n.a.	1	32	1	22	0	0	22
2022	n.a.	1	32	1	23	0	0	23

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2017	0	2	1	7,00	42,86
2018	0	1	1	12,00	41,67
2019	0	0	0	n.a.	n.a.
2020	0	0	0	n.a.	n.a.
2021	0	0	0	n.a.	n.a.
2022	0	0	0	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

A jobb körülmények között élő gyerekek számára a szegénység még a mai napig nehezen elfogadható. A külső megjelenés, a ruházkodás meghatározóak számukra. Gyakori, hogy a külső alapján ítélik meg gyerekeket. Már az óvodában kezdődik a gyerekek közötti vetélkedés, kinek drágább a biciklije, van-e már telefonja, márkás ruhákba jár-e.

A köznevelési és közoktatási intézményekben hátrányos megkülönböztetés, jogellenes elkülönítés nincs.

c) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

A településen nem működik iskola. A gyermekek a településtől 8,3 km-re lévő Bólyi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolába, illetve a Szederkényi Általános Iskolába (kötelező felvételt biztosító iskola) járnak. A közlekedésről iskolabusz, illetve menetrend szerinti távolsági buszjáratok gondoskodnak.

Az Országos Kompetenciamérés Magyarország országos szintű közoktatási mérése, amelyet a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 99. §-a rendelt el. A mérést minden tanévben május utolsó szerdáján bonyolítják le Magyarország összes általános és középiskolájában a 6., 8. és 10. évfolyamokon. A felmért évfolyamok minden tanulója részt vesz benne. (A mérés időpontját pedig a mindenkor tanév rendjéről szóló miniszteri rendelet jelöli ki.) A felmért műveltségi területek a szövegértés és a matematikai eszköztudás.

A bólyi általános iskolában tanuló gyermekek teljesítmény kompetencia felmérések során a vizsgált időszakban az országos átlaghoz közelít, vagy azt meghaladja.

d) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

A helyi gyermekvédelmi rendszer sajátossága, hogy minden gyermek számára gondoskodást nyújt, ugyanakkor fokozott védelemben részesíti az arra rászorulókat. A különböző ágazatok együttműködnek, és egymást segítik. Az egyes szolgáltatások, ellátások szociális rászorultság alapján, más ellátások úgynevezett alanyi jogon járnak a gyermekek részére.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2016	n.a.	n.a.	n.a.	0
2017	n.a.	n.a.	n.a.	0
2018	n.a.	n.a.	n.a.	1
2019	n.a.	n.a.	n.a.	0
2020	n.a.	n.a.	n.a.	6
2021	n.a.	n.a.	n.a.	11

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A köznevelési rendszer átalakításával az önkormányzat fenntartó státuszából működtetői státuszba került. A helyi iskola 2019. évi megszűntetésével, a gyermekekkel kapcsolatos információk még messzebbre kerültek az Önkormányzattól.	Új kapcsolattartási és információs csatorna, rendszer kialakítása.
Területi demográfiai mutatók alapján csökken a gyermekek száma.	A gyermekek, ill. családok helyben tartása megfelelő színvonalú intézményekkel, megfelelő támogatásokkal érhető el.
Halmazottan hátrányos gyermekek között a továbbtanulók aránya még mindig alacsony.	Pedagógusok, intézményvezetők figyelmének felhívása az ösztöndíjprogramokra, szülők tájékoztatása a lehetőségekről.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Az Önkormányzat és annak intézményei, továbbá a lakosság tekintetében a helyzetelemzés készítésének időpontjában csak kevés adattal rendelkeznek a gender szempontok és problémák területén. A nők és férfiak közötti egyenlőség vizsgálatához azonban a lehető legrészletesebb adatok, információk szükségesek az önkormányzat tevékenysége szempontjából meghatározó területeken és témakörökben.

A nők esélyegyenlőségével számos nemzetközi jogi alapvetés foglalkozik:

- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségeiről
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonság rendszerében történő megvalósításáról.

A nemzetközi irányelvek beépültek a magyar jogalkotásba is. A nemek közötti hátrányos megkülönböztetést tiltja az Alaptörvény XV. cikke, mely kimondja, hogy a nők és a férfiak egyenjogúak, tehát mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok, kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.

A nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőtlenség a legrégebben kialakult, legnehezebben feltárható problémakör. A 21. században sem könnyű fellépni ellene, bármennyire is fejlett a jogi szabályozás ezen a területen. A probléma megoldása nem csak a társadalmi igazságérzet miatt fontos, hanem azért is, mert a nők és férfiak közötti egyenlőtlen hatalom- megosztás az erőforrások eltérő arányú felhasználásához vezet, amelynek következtében számos potenciál kiaknázatlan maradhat.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Tapasztalataink szerint a nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak

- az 55 év feletti nők a változó képzettségi követelmények miatt;
- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya miatt;
- a gyesről visszatérő kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt. Az idősebb korosztályban ez abból is adódik, hogy a községben a termelő szövetkezeti tagság miatt, nem munkavállalóként dolgoztak, hanem a házastársaik nevéen vállaltak napszámba munkát, földterületek gondozását. Mindezekből adódóan a nyugdíjra vagy egyáltalán nem jogosultak, vagy a nyugdíjak összege éppen meghaladja az öregségi nyugdíjminimum összegét.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2017	2,29	1,48	1,89%
2018	4,27	3,6	3,94%
2019	3,61	5,26	4,44%
2020	3,09	7,3	5,20%
2021	4,85	7,91	6,38%
2022	2,37	3,6	2,99%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A munkanélküliségi ráta nemek szerinti megoszlását vizsgálva megállapítható, hogy a nőket jobban érinti a probléma, mint a férfiakat. A nyilvántartott álláskeresők aránya fokozatosan emelkedett az elmúlt hat évben.

A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők arányai is jelentősen emelkedett a vizsgált időszakban. Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül a vizsgált időszakban két év kivétel azonos szinten volt. 2019-ben nagyarányú csökkenés, míg 2020-21-ben növekedés figyelhető meg. Ezen folyamatban nagy szerepe volt a gazdasági helyzet alakulásának (világjárvány).

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2017	50	66,67
2018	25	66,67
2019	23,08	33,33
2020	46,67	85,71
2021	78,95	66,67
2022	44,44	50

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2017	6	2
2018	12	2
2019	13	0
2020	15	1
2021	19	1
2022	9	0

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A pályakezdő álláskeresők szám a vizsgált időszakban elenyésző. Ennek oka a többek között a megfelelő szakmaválasztás, az állami támogatások.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A képzési programokon a nők részvételi aránya igen alacsony. Ennek oka leginkább az, hogy család mellett nem merik vállalni a képzéssel járó kööttséget, valamint a tartós inaktív lét, önbizalomhiány miatt nem mernek képzéseken részt venni. . Az idősebb korosztályba tartozó nők között sok a betanított munkás, ill. a mezőgazdaságban részt vevő napszámos. Ezek a nők a munkahelyek, a termelő szövetkezetek megszűnése után már nehezen tudnak új képesítéseket szerezni, korukból adódóan nem szívesen tanulnak, így az elhelyezkedés lehetősége is nehezített számukra.

b) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A végzettséget tekintve ugyanaz mondható el a nők esetében is, mint összességében a lakosság egészét tekintve. A legtöbb regisztrált munkanélkülit a szakmunkás bizonyítvánnyal és a nyolc osztállyal rendelkezők teszik ki. A regisztrált munkanélküliek körében a felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma alacsony. A jelenlegi közfoglalkoztatási rendszer lehetőséget teremt a 8 osztályos vagy az alatti végzettséggel rendelkezők számára is. A közfoglalkoztatások során a

foglalkoztatott nők száma alacsonyabb, mint a férfiaké. Ez az önkormányzati munka jellegéből adódik. Gyakoribb a településtisztasági feladatok, a festések, mázolások, zöldterület-karbantartás, ami inkább a férfiak számára biztosít lehetőséget. A közfoglalkoztatásban résztvevő alacsony iskolai végzettségű nők főleg parkosításban, takarításban hivatalsegédi feladatokban vállalhatnak szerepet.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Az önkormányzatnál mindez elképzelhetetlen. A közfoglalkoztatottak, és az önkormányzati dolgozók, képviselők juttatásai nők és férfiak esetében is bértábla alapján történik.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A kisgyermeket nevelő nők esélyeit a szolgáltatási hiányosságok alapvetően rontják. A kisgyermekesek munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges a bölcsődei férőhelyek száma. Bölcsőde helyben nem érhető el, csak 8 km-re Bólyban. Az ebből adódó közlekedési probléma is nehezíti a helyzetet. A bolyi körzetben a gyermekek napközbeni ellátását szolgáló bölcsődei férőhelyek és napközi hálózat minden igényt kielégít, de hosszú váró lista van. Az önkormányzat törekszik arra, hogy a helyi gyerekeket ne kelljen a bolyi bölcsődébe hordani a szülőknek. A 2013. évben a borjádi óvoda fenntartása négy önkormányzattól álló társulás fenntartásába visszakerült. Szükség esetén már 2 éves kortól tud helyet biztosítani a község kisgyermekéi számára. A községben megállapítható, hogy az önkormányzat intézményeiben, hivatalban a foglalkoztatás családbarát. Ez abban mutatkozik, hogy szükség szerint időszakosan, rugalmas munkarend szerint dolgoznak az édesanyjak.

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2017	0	11	-
2018	0	10	-
2019	0,5	14	28
2020	0	13	-
2021	n.a.	14	-
2022	0,5	19	38

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A településen a védőnői feladatokat jelenleg egy fő négy órában foglalkoztatott védőnő látja el megbízási szerződés alapján. A védőnő rendszeresen látogatja a családokat, illetve végzi a jogszabályban előírt szűrési feladatokat.

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyermekek száma
	db	Fő
2017	n.a.	n.a.
2018	n.a.	n.a.
2019	n.a.	n.a.
2020	n.a.	n.a.
2021	n.a.	n.a.
2022	n.a.	n.a.

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg: családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor. A körzetben egy védőnő dolgozik, a gyereklétszám az utóbbi években kedvezően alakult.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján egyre több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért. A bántalmazott nők segítségért fordulhatnak a rendőrséghez és a családsegítő és gyermekjóléti szolgálathoz. Tájékozódhatnak arról, hogy hol működnek anya-gyermekotthonok, és mik a felvétel feltételei. A településen a mindennapi életből vannak információk arra vonatkozóan, hogy a nőket erőszak éri településünkön, az erre vonatkozó kimutatások azonban nem állnak rendelkezésre. Ettől függetlenül azonban nem jelenthetjük ki, hogy nem követnek el a nők ellen erőszakot.

A kapcsolati erőszak bűncselekményének önálló tényállásként történő megfogalmazásának jelentősége egyrészt abban áll, hogy a törvényben már korábban is megfogalmazott cselekmények elkövetése az általánosnál szigorúbb büntetéseket vonhat maga után, abban az esetben, ha azokat rendszeresen, családon belül követik el.

Ez azt jelenti, hogy amennyiben a testi sértést, a becsületsértést, a személyi szabadság megsértését és a kényszerítést olyan hozzátartozó vagy rokon sérelmére követik el, akivel az elkövető az elkövetéskor együtt él vagy élt, az általánosnál súlyosabb büntetés kiszabására van lehetőség.

A törvényi szabályozás másik jelentősége, hogy az új tényállással immár a testi sértés szintjét el nem érő, de a sértett emberi méltóságát súlyosan sértő erőszakos magatartásokat, és a gazdasági ellehetetlenítést is büntetni rendeli.

Településünkön kapcsolati erőszakról nincs tudomásunk.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

Az igénybe vehető szolgáltatásokról az önkormányzat, a védőnő, a háziorvos és a családsegítő szolgálat nyújt tájékoztatást. Az elhelyezésben is ők nyújtanak segítséget. A szolgáltatást igénybe vevőkre az anyagi problémák, a tartós munkanélküliség jellemző. Az átmeneti ellátás gyakran olyan megszokottá és szükségsszerűvé válik, hogy a családok, a gondozási idő leteltével nem kerülnek ki a rendszerből, hanem csak egy másik átmeneti otthon lakói lesznek.

A Bólyi Szociális és Gyermekjóléti Társulás keretében működik a Bólyi Családok Átmeneti Otthona. Működési, ellátási területe a Bólyi Szociális és Gyermekjóléti Társulásban résztvevő önkormányzatok közigazgatási területe (Babarc, Belvárdgyula, Bóly, Borjád, Hásságy, Kisbudmér, Liptód, Máriakéménd, Monyoród, Nagybudmér, Nagynyárád, Olasz, Pócsa, Szajk, Szederkény, Töttös, Versend).

Az intézmény célja elsősorban lakhatás elvesztése, szociális krízis, adósságok, családi krízis, bántalmazás miatt ellehetetlenült élethelyzetbe került családoknak, emiatt átmenetileg

otthonalanná vált szülőknek és gyermekeiknek nyújt meghatározott idejű tartózkodási lehetőséget és életvitelbeli segítséget. Az elhelyezés célja, hogy a lakók kilépve az otthonból megerősödve önálló életvitelt tudjanak folytatni. Alapellátás keretében a gyermek és szülője számára gyermekjóléti alapellátás keretében átmeneti gondozást biztosít 1 évre, ami fél évvel, illetve a tanév végéig meghosszabbítható.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Önkormányzat példamutatással hívja fel a figyelmet a nők társadalmi szerepvállalásának erősítésére. Önkormányzati képviselők 50%-a nő.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A nők, a kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint az 55 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Ennek oka egyebek között a magyar társadalom hagyományos családmódeljében keresendő: még ma is sokan vallják, hogy a nők helye a ház körül, a családban van, nem a munkaerőpiacon. Mindez a falvakban hangsúlyosabb. Az önkormányzat különösen fontosnak tartja a nők foglalkoztatását, illetve aktív életét. A társult településekkel közösen fenntartott intézményeiben is arra törekszik, hogy a technikai dolgozók valamelyik hátrányos csoportból jussanak munkához.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedése nehéz	Képzésekhez való elérhetőség elősegítése, tájékoztatás a képzési lehetőségekről
Az anyák krízishelyzete	Tájékoztatás a krízishelyzetbe jutott anyák lehetőségeiről, elhelyezésének feltételeiről

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

A demográfiai folyamatokra következők jellemzőek:

- növekszik az átlagéletkor,
- magasabb a középkorúak halandósága, a kedvezőtlen mortalitása adatok elsősorban a férfilekosságot érintik,

- a nők születéskor várható élettartama hosszabb
- mindezen folyamatok mellé több évtizede alacsony gyermekszám társul.

A fentiekben leírtak alapján elmondható, hogy a csökkenő számú népességben belül az idősek száma és aránya folyamatosan nő, a fiatal, aktív korosztály száma és aránya pedig csökken.

Az időskorban jellemző megbetegedések - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrend- szeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Különösen gyakori a depresszió kialakulása. Jellemző, hogy a betegségek általában együttesen fordulnak elő, különösen 70 éves kor fölött jellemzőek a súlyos, krónikus megbetegedések.

Az időskorúak családi állapotára jellemző, hogy korral előrehaladtával fokozatosan csökken a házások, és növekszik az özvegyek aránya. Pócsán is az egyedül élő idősek aránya magas.

Az önkormányzat szociális gondozón keresztül igyekszik figyelemmel kísérni a helyi idősek helyzetét. Szükség szerint bevásárlásban, gyógyszerbeszerzésben is segítséget nyújt.

Az önkormányzat kiemelt célja egy új falubusz beszerzése a falugondnoki szolgálat színvonalas működtetése érdekében. Ez a szolgáltatás biztosítja az idősek és elesettek számára az orvosi ellátásokhoz való hozzáférést és egyéb közlekedési problémájuk elhárítását.

A település lakosságának öregedési indexe, ahogy azt már korábban elemeztük, az országos, regionális és megyei adatoktól jelentős mértékben eltér. A 0-14 éves korosztályba tartozók száma meghaladja a 65 év feletti lakosok számát.

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2017	60	60	100,00%
2018	66	62	106,45%
2019	66	66	100,00%
2020	62	69	89,86%
2021	62	73	84,93%
2022	62	71	87,32%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők vonatkozásában a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény rendelkezései az irányadóak. Ennek értelmében a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer saját jogú és hozzátartozói nyugellátást biztosít. A saját jogú nyugellátás körébe az öregségi nyugdíj, valamint a rehabilitációs járadék tartozik. A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó hozzátartozói nyugellátás formái a következők:

- özvegyi nyugdíj,
- árvaellátás,
- szülői nyugdíj,
- baleseti hozzátartozói nyugellátások,
- valamint özvegyi járadék.

További ellátási forma az időskorúak járadéka, melyet az Szt. szabályoz. Ilyen típusú ellátásra azon idős személyek jogosultak, akik szolgálati idő hiányában a nyugdíjkorhatáruk betöltése után saját jogú nyugellátásra nem jogosultak, illetve alacsony összegű ellátással rendelkeznek. Az ellátást a járási hivatal állapítja meg.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2017	39	55	94
2018	39	52	91
2019	39	51	90
2020	34	51	85
2021	30	48	78
2022	30	50	80

Forrás: TeIR, KSH Tstar

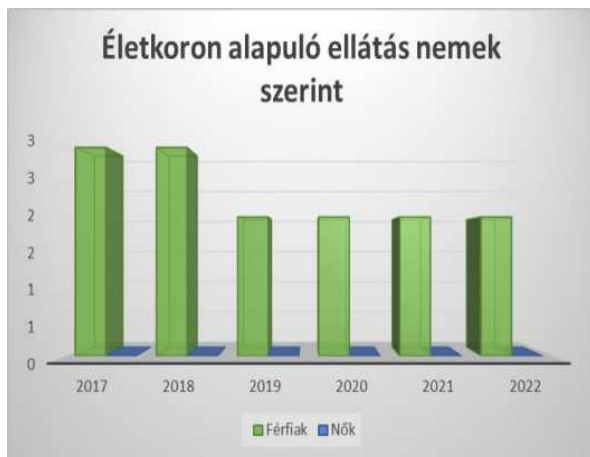

A nyugdíjasok számának alakulását tekintve megállapítható, hogy a vizsgált időszakban folyamatosan csökken. Ez egyrészt összefüggést mutat az öregedési index alakulásával, másrészt feltételezhető, hogy sokan az egészségügyi állapotuk miatt előbb elhunynak, mint hogy, nyugdíjban részesülhettek.

A nyugdíjszerű ellátások tekintetében megállapítható, hogy több nő részesül öregségi nyugdíjban, mint férfi. Ennek elsődleges oka a férfiak átlagéletkora. Erre mutat rá az özvegyi nyugdíjban részesülők nemek szerinti megoszlása. A vizsgált időszakban szinte csak nők részesültek ebben az ellátásban.

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2017	3	0	26	40	0	5	0
2018	3	0	26	37	0	5	0
2019	2	0	28	36	1	5	0
2020	2	0	24	35	0	5	0
2021	2	0	20	36	0	4	0
2022	2	0	19	39	0	4	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

Az idősek, nyugdíjasok jövedelmi helyzetük miatt szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Ugyanakkor a jogszabályi környezet a munkavállalást sok esetben megnehezíti. Azonban fontos megjegyezni, hogy a nyugdíjasok foglalkoztatás mind az idős korúak, mind a munkáltatók szempontjából előnyös. Az idős személy nem csak plusz jövedelemhez jut, hanem fizikailag és szellemileg is aktív marad, akár új képességeket is elsajátíthat. Új kapcsolatokat alakíthat ki, és hasznosnak érezheti magát.

A munkáltatók szempontjából olyan alkalmazottra tehet szert, aki nagy munkatapasztalattal rendelkezik, illetve nem kötik jelentős mértékben a családi elfoglaltságok.

A következő táblázat azt szemlélteti, hogy a 40 év felettek, korcsoportonként milyen arányban jelennek meg a nyilvántartott álláskeresők között. Látható, hogy a 61 év felettek 2021-ben jelennek meg először a nyilvántartott álláskeresők között.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	6	12	13	15	19	9
41-45 év (TS 042)	Fő	0	0	3	4	7	2
	%	0,00%	0,00%	23,08%	26,67%	36,84%	22,22%
46-50 év (TS 043)	Fő	0	1	1	0	1	0
	%	0,00%	8,33%	7,69%	0,00%	5,26%	0,00%
51-55 év (TS 044)	Fő	2	2	1	2	1	0
	%	33,33%	16,67%	7,69%	13,33%	5,26%	0,00%
56-60 év (TS 045)	Fő	0	1	1	1	2	3
	%	0,00%	8,33%	7,69%	6,67%	10,53%	33,33%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	0	0	0	0	2	1
	%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	10,53%	11,11%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

Az önkormányzat igyekszik az időseket bekapcsolni az aktív közéletbe, folyamatosan szervez számukra programokat, kirándulásokat. Évente egyszer megvendégeli a nyugdíjasokat Idősek napján, amikor a helyi iskola és óvoda gyerekei kedveskednek műsorral. Így kezdődik el a gyerekek idősek megbecsülésére való nevelése.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

A foglalkoztatás terén időseket ért hátrányos megkülönböztetés kapcsán konkrét esetről nincs tudomásunk.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

Akadálymentesítés: olyan tudatos tevékenységek összefoglaló neve, melyek az idősebb generáció, valamint a különféle (fizikai, érzékszervi vagy értelmi) fogyatékkal élők számára igyekszik olyan körülményeket biztosítani, amelyek lehetővé teszik számukra minden olyan tevékenység elvégzését, amelyben akadályoztatva vannak.

Az idősebb korosztály számára a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében, az Önkormányzat az általa fenntartott intézményekben, az elmúlt években az épített környezet tudatos átalakításával az akadálymentesítés jelentős részét megoldotta, azonban vannak még olyan középületek, melyek akadálymentesítésre várnak.

A személyes gondoskodást nyújtó, időseket érintő szociális ellátásokat az önkormányzat a kötelezően ellátandó feladatai között biztosítja. A szociális alapszolgáltatások megszervezésével az állam és a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi

állapotukból, mentális állapotukból, vagy más okból származó problémáik megoldásában. Ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt rászoruló személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában gondozza.

A házi segítségnyújtása feladata a településen élő életvitelükhöz szükséges segítségnyújtása mindazoknak az időskorú személyeknek, pszichiátria betegeknek, valamint szenvedélybetegeknek, akik állapotukból adódóan az önálló életvitelükkel kapcsolatos feladataik ellátásában segítséget igényelnek, mivel önmagukat ellátni csak részben képesek, a családi gondoskodást nélkülözik, és róluk senki nem gondoskodik. Továbbá azok az egészségi állapotuk miatt rászoruló személyek, akik bentlakásos intézményi elhelyezésre várakoznak.

A házi segítségnyújtás szolgáltatása munkanapokon hétfőtől péntekig, 7-15 óráig vehető igénybe.

A házi segítségnyújtás keretébe tartozó gondozási tevékenység különösen:

- a klienssel a segítő kapcsolat kialakítása és fenntartása
- az orvos előírása szerinti alapvető ápolási feladatok ellátása
- segítségnyújtás az ellátott háztartásának vitelében
- közreműködés a személyi és lakókörnyezeti higiéné megtartásában
- segítségnyújtás az ellátást igénybe vevőnek a környezetével való kapcsolattartásában
- segítségnyújtás az ellátottat érintő veszélyhelyzet kialakulásának megelőzésében, a kialakult veszélyhelyzet elhárításában
- az ellátást igénybe vevő segítése a szociális ellátásokhoz való hozzájutásban
- bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítése
- együttműködés az egészségügyi és szociális alap-és szakellátást nyújtó intézményekkel.

A szolgáltatásért térítési díjat kell fizetni. A szolgáltatásvezető a mindenkori térítési díjakról, illetve azok változásairól írásos értesítést küld az ellátott, illetve törvényes képviselője részére. A térítési díj összegét helyi rendelet szabályozza.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, olyan saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló időskorú, valamint fogyatékos személyek részére nyújt ellátást, akik a készülék használatára képesek. A jelzőrendszeres házi gondozás célja, a szolgáltatást igénybe vevő biztonságos életvitelének fenntartása otthonában. A jelzőrendszeres gondozás a hét minden napján 24 órában működik. A készülékek száma 6 db, de szükség szerinti bővíthető.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtást igénybe veheti:

- az egyedül élő 65 év feletti személy,
- az egyedül élő súlyosan fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személy, vagy
- a kétszemélyes háztartásban élő 65 év feletti, illetve súlyosan fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személy,
- akinek egészségi állapota indokolja a szolgáltatás folyamatos biztosítását.

A szakosított ellátás keretében működik az idősek otthona Bólyban, mely társulás településein élő, elsősorban nyugdíjkorhatárt betöltött személyeknek ad teljes körű ellátásra lehetőséget. Az idősek otthona 2012-2020 közötti időszakot vizsgálva teljes kihasználtsággal működött.

Az intézmény teljes körű ellátást biztosít az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt rászorult személyek részére.

A három épületszárnyból álló, akadálymentesített épület 39 apartmanja 55 fő befogadására képes. Valamennyi lakrészben fürdőszoba, WC, teakonyha áll rendelkezésre.

Az idős jelentkezők és hozzátartozóik a következő ellátási formák közül választhatnak:

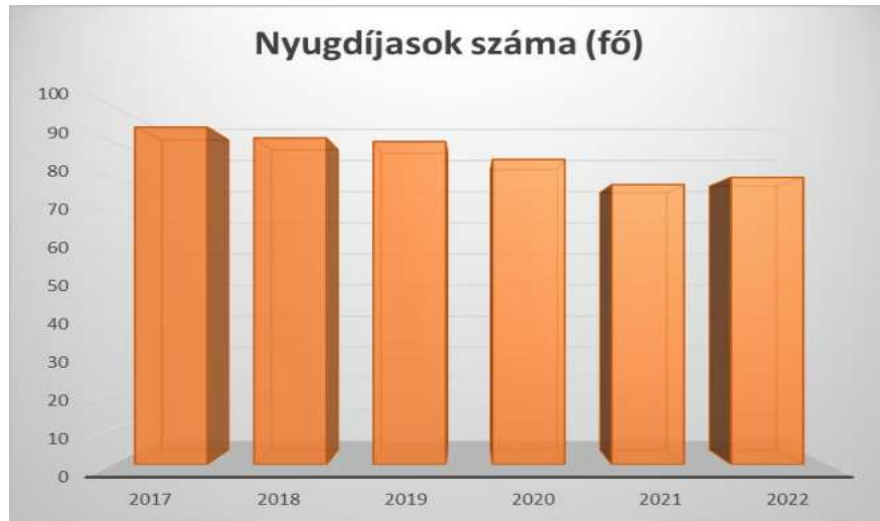
- Alapszintű ellátás (Két-, vagy három fős apartman)
- Emelt szintű ellátás (Egyszeri lakásmegváltással és havi térítési díj befizetésével jogosult a lakó, vagy házaspár egy önálló apartmanra)
- Gondozási szükséglet-vizsgálat nélküli ellátás (Olyan érdeklődők számára, akik a négy órás gondozási szükségletet nem érik el).

A helyi közszolgáltatások terén az idősekkel való foglalkozás kiemelkedő. Az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások egy része a közelben minden állampolgára részére biztosított, a nehezebben elérhető szolgáltatások elérését a falugondnoki szolgálat biztosítja. A falugondnoki szolgálat szerepe kiemelkedő az idősek tekintetében. A falugondnok gyógyszervásárlást bonyolít le, orvosokhoz szállítja a betegeket, nyugdíjas programokon is részt vesz, a bevásárlásokban is segítséget nyújt. Az önkormányzat eleget tesz minden kötelező feladatának és emellett önként vállalt intézkedéseket is biztosít.

Kiemelkedő közösségi szerepe van a helyi Nyugdíjas klubnak. Rendszeres klubfoglalkozásaikon túl szerveznek közös programokat a szomszédos községek klubjaival.

6.3. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma (Megegyezik a 6.1.1-es táblázattal)			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2017	39	55	94
2018	39	52	91
2019	39	51	90
2020	34	51	85
2021	30	48	78
2022	30	50	80

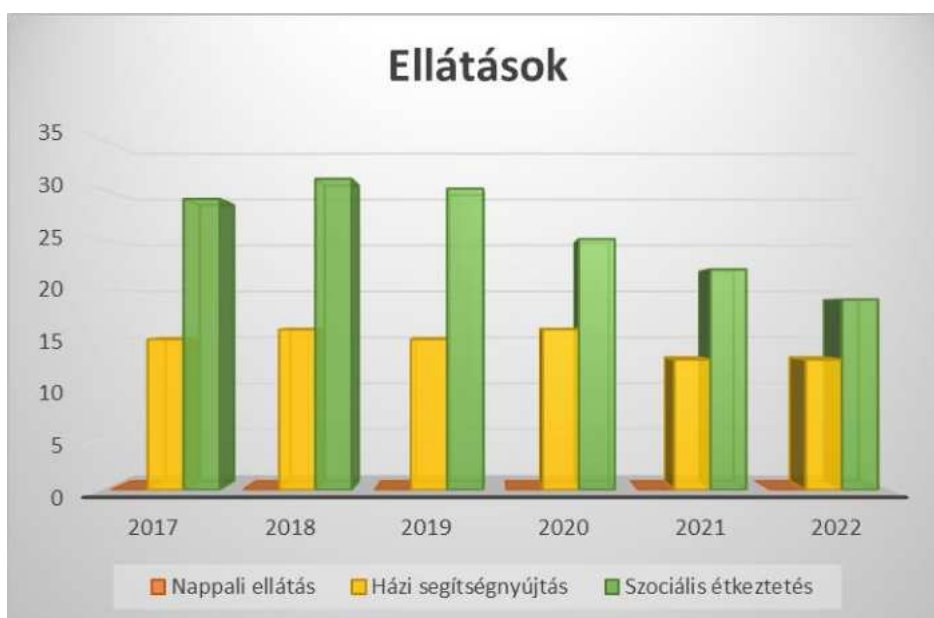
Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2017	60	0	15	29
2018	66	0	16	31
2019	66	0	15	30
2020	62	0	16	25
2021	62	0	13	22
2022	62	0	13	19

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

Az önkormányzat az idősök klubjával rendszeresen szervez színházlátogatásokat, kirándulásokat, művelődési programokat. A közlekedési és anyagi nehézségek miatt mindezek száma csökkent, de a közeli művelődési házak programjai továbbra is elérhetőek maradtak. Az ilyen rendezvényekre vagy a falubusz, vagy különjárat szállítja a nyugdíjasokat.

b) idősök informatikai jártassága;

Erre vonatkozóan nem áll rendelkezésre adat. A számítógép és az internet az informatikai teremben áll rendelkezésre, bárki számára a nap hosszabb szakaszában elérhető. Itt segítséget is kérhetnek a használathoz a terem vezetőjétől.

d) a generációk közötti programok.

A települési és nemzetiségi önkormányzat által szervezett programok a település minden korosztályát meg kívánják szólítani. Fontos számunkra, hogy a rendezvények alkalmával az idősök számára is minőségi szórakozási/kikapcsolódási lehetőséget tudjanak biztosítani.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az alapszolgáltatások megszervezésével az önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban, és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi és mentális állapotukból, vagy más okból származó problémáik megoldásában. Az alapszolgáltatások keretében azonban nem mindenki számára biztosítható a megfelelő szintű ellátás ezért az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt rászoruló személyekről szakosított ellátás keretén belül kell gondoskodni.

Borjádön az alapszolgáltatások rendszere kiépült a helyi igények figyelembevételével. A feladatokat a Bólyi Integrált Szociális Központ látja el társulási fenntartásban.

A kötelező feladatokon kívül ellátott többletfeladat, program megnevezése	Feladat-ellátási forma és az ellátást nyújtó megnevezése	Az önkormányzat szerepe a megvalósításban
jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Szociális Alapszolgáltató Központ	Közvetítő, társulásban fenntartó
társadalmi életben való részvétel erősítése, feltételeinek biztosítása	Őszidő Nyugdíjas Klub	működtetés, támogatás,
„idősbarát” környezet kialakításának támogatása	pénzbeli, természetbeni támogatásként	támogatás
idősek klubja és közoktatási intézmények kapcsolata	programok, látogatások, műsorok	szervezés, költségek biztosítása intézmények költségvetésében
vásárlási lehetőség	Falugondnok	Finanszírozása az útiköltségnek, falubusz biztosítása
idősek klubjában a kötelező szolgáltatásokat meghaladó programok	Idősek klubja	program szerint éves szinten a költségvetésében

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magas az egyedül élők aránya	Az aktivitást és a függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezése
A daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák leggyakrabban előforduló betegségek nehezítik az idős lakosság életét.	Szűrővizsgálatok biztosítása. Prevenációs szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése
A község akadálymentesítése még nem teljes	Akadálymentesítés folytatása, elsősorban

mértékben megoldott.	infokommunikációs téren.
Nyugdíjsok lakhatási akadályai	Nyugdíjas otthon kialakítása a volt iskola épületéből

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Fogyatékos személy: az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással - illetve ezek bármilyen halmozódásával - él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja. (Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. tv. 4.§; továbbiakban: Fot.)

Az államnak, a társadalom szervezeteinek és tagjainak oly módon kell tevékenységüket végezni, hogy az ne okozhasson olyan károsodást, amely fogyatékossg kialakulásához vezet, illetve olyan körülményeket kell létrehozni, amelyben a fogyatékos emberek képesek lesznek teljesebb életre és a fogyatékossgukból fakadó terheik csökkenthetőek.

Magyarországon a fogyatékkal élő emberek és családjaik az egyik legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják, mindennapi életük során ezernyi tényező hátráltatja a boldogulásukat. Ezért kiemelkedő fontossággal bír a minőségi közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, szociális ügyek, közlekedés stb.) egyenlő hozzáféréseinek megteremtése.

Megváltozott munkaképességűnek tekinthető az a személy, aki veleszületett, balesetből, vagy betegségből kifolyólag nem képes olyan módon vagy mértékben elvégezni a rá bízott feladatokat, mint a hozzá korban, nemben, képzettségben hasonló személyek általában.

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Településünkön az egészségügyi állapotból eredő munkaerőpiaci hátrány mind a férfiakat, mind a nőket egyaránt érinti. A vizsgált időszakban a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma kismértékű csökkenést mutat.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2017	7	10	17
2018	7	10	17
2019	6	10	16
2020	6	10	16
2021	6	8	14
2022	7	6	13

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők számának nemek szerinti megoszlását tekintve, megállapítható, hogy a vizsgált időszakban, ugyan nem sokkal, de több nő részesült ilyen típusú ellátásban, mint férfi.

A településen élő, nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élő személyről nincs tudomásunk.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

- a) fogyatékkal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő eséllyel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy elhelyezkedésüket számos akadály nehezíti, a munkáltató előítélete mellett. A tömegközlekedési eszközök használata is nehezített.

- b) munkavállalást segítő lehetőségek;

A rehabilitációs hozzájárulás egy több mint 20 éve létező, közvetett foglalkoztatást segítő adó, amely a 25 fő feletti munkavállalói létszámmal rendelkező munkaadók legfontosabb pénzügyi

ösztönzője a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatása során. Ugyanis, ha a foglalkoztatottak tárgyevi átlagos statisztikai állományi létszáma egy szervezet esetében a 25 főt meghaladja, és ha ebből a megváltozott munkaképességű munkavállalók száma nem éri el a létszám 5 %-át (kötelező foglalkoztatási szint), akkor a minimálbér összegének kilencszeresével megegyező rehabilitációs hozzájárulást kell fizetnie a munkaadónak.

A szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter megváltozott munkaképességű munkavállalók rehabilitációs célú tartós, vagy tranzit foglalkoztatásának támogatására minden évben pályázatot tesz közzé.

A támogatási rendszer ellenére még kevés vállalkozás/vállalat foglalkoztat megváltozott munkaképességű munkavállalókat. A vállalkozások alig egyharmada vesz részt a rehabilitációs foglalkoztatásban.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Előfordulhat, hogy a fogyatékos személyt akadályozottsága miatt nem foglalkoztatják a végzettségének és képzettségének megfelelő álláshelyen, azonban az önkormányzathoz erről ez idáig bejelentés nem érkezett.

Arra vonatkozóan, hogy a településen működő vállalkozások hány százaléka nyújt akadálymentes munkakörnyezetet nincs adatunk

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

A településen a Gondozási Központ alapszolgáltatásaként működik a támogató szolgálat. Ennek fő célja a fogyatékos személy önrendelkezésén alapuló önálló életvitelének megkönnyítése, elsődlegesen a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítségével, valamint önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása. A feladatellátás keretében szolgáltatás-ként: személyi segítséget, szállítást és információs tanácsadást nyújt.

Önálló életvitelt támogat a bolyi Fogyatékos Személyek lakóotthona. Az otthonban a gondozottak magas szintű ápolása mellett egyre inkább előtérbe kerül a fejlesztésük, képzésük, foglalkoztatásuk. A környező települések a bolyi otthont vehetik igénybe. A településen nincs önálló életvitelt támogató intézmény, illetve szolgáltatás.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A szociális ellátásokat igénybe vevők között jelen vannak fogyatékos személyek is, nyilvántartott adattal azonban csak az alanyi jogon közgyógyellátásban részesülők, súlyos mozgáskorlátozottak közlekedési támogatásában, súlyos fogyatékos hozzátartozó ápolása címén, részesülőkre vonatkozóan rendelkezünk.

A gyermekeket tartós betegségük okán magasabb összegű családi pótlék illeti meg. 2019. január 1-től a tartósan beteg gyermeküket otthon ápolók számára új ellátási forma került bevezetésre, a GYOD. Az ellátás összege 2022-ben eléri a minimálbér érvényes összegét. A gyermekek otthongondozási díja egyidejűleg csak egy gyermekre tekintettel folyósítható, de a havonkénti összeg másfélszerese illeti meg a szülőt, ha a szülő több olyan gyermekéről is gondoskodik, akik után egészségi állapotuk alapján GYOD megállapítható lenne.

A szociális ellátások folyósításáról a benyújtott kérelmek alapján az illetékes kormányhivatalok, illetve a járási hivatalok döntenek.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Az alábbi területeken kialakult jogi szabályozások biztosítják, a fogyatékkal élő személyek jogainak érvényesülését:

- a fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre. Ez a jog vonatkozik különösen a közlekedéssel és az épített környezettel kapcsolatos tájékoztatói lehetőségekre. (Fot. 5. § (1)-(2))
- a fogyatékos személy számára biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét a közérdekű információkhoz, továbbá azokhoz az információkhoz, amelyek a fogyatékos személyeket megillető jogokkal, valamint a részükre nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatosak. A kommunikációban jelentősen gátolt személy számára a közszolgáltatások igénybevételekor lehetővé kell tenni a tájékoztató és a személyi segítség feltételeit. (Fot. 6.-7. §)
- közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést a fogyatékos személy számára a Fotban meghatározottak szerint - figyelembe véve a különböző fogyatékosági csoportok eltérő speciális szükségleteit – kell biztosítani. (Fot. 7/A.- 7/C. §)
- A közlekedési rendszereknek, továbbá a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek - beleértve a jelző- és tájékoztató berendezéseket is - alkalmasnak kell lenniük a fogyatékos személy általi biztonságos igénybevételekre. (Fot. 8.- 10. §)
- A fogyatékos személy részére biztosítani kell a fogyatékosága által indokolt szükségleteinek megfelelő támogató szolgálat igénybevételét, továbbá segédeszközt. Az árhoz nyújtott támogatással beszerezhető segédeszközök körét és a támogatás módját, valamint mértékét külön jogszabály határozza meg. (Fot. 11.§)
- A fogyatékos személynek joga, hogy állapotának megfelelően és életkorától függően korai fejlesztésben és gondozásban, óvodai nevelésben, iskolai nevelésben és oktatásban, fejlesztő felkészítésben, szakképzésben, felnőttképzésben, továbbá felsőoktatásban vegyen részt a vonatkozó jogszabályokban meghatározottak szerint. (Fot. 13.§)

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

A házi orvos szolgáltatás a településen elérhető. A szakosított ellátások a településtől 20 és 30 km távolságra fekvő Mohács és Pécs településen vehetők igénybe.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

Ma már kötelezően, jogszabályban előírt az akadálymentesítettség, amelynek betartatása az építésügyi hatóság feladata. Alapelv, hogy a településfejlesztési tervekben és más településfejlesztési dokumentációkban általános elvárásként jelenik meg az egyenlő esélyű hozzáférés szempontrendszer. A középületeink nem akadálymentesek, de a fogyatékkal élők számára való elérhetőséget így is megpróbáljuk megoldani. A hivatal illetve az orvosi rendelő rendelkezik rámpával, de a szociális helyiségek nem akadálymentesek. Az iskola és óvoda nem akadálymentes, de erre még nem volt szükség.

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

Ezek az épületek, pályák részben akadálymentesek. Rámpákkal rendelkeznek, de több helyen is lépcső nehezíti a közlekedést. Egyéb akadálymentesítés nincs, nincs indukciós hurok a kultúrházban, könyvtárban. Nincs akadálymentesített számítógép sem. A teljes akadálymentesítés a hosszú távú tervek között szerepel, de forráshiány miatt még nem valósulhatott meg.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

A településen nincsenek akadálymentesített munkahelyek. Az önkormányzati épületek közül a hivatal és az orvosi rendelő közelíthető meg rámpán, a többi intézmény akadálymentesítése még nem történt meg. A helyben lévő vállalkozások által biztosított munkahelyek sem akadálymentesítettek.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

A járdák és park területe akadálymentes. A vízfolyók fedettek, így akadály nélkül elérhetők a mozgáskorlátozottak számára.

- f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.);

Nincs ilyen intézmény a településen. Fogyatékosok nappali intézménye szintén Bólyban található. Ez az ellátás elérhető a közeli települések számára is. A szolgáltatás elérését a falugondnoki szolgálat biztosítja a falubusz segítségével, de erre az elmúlt évek során nem volt igény.

- g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).

A településen kifejezetten a fogyatékkal élőket támogató, hátránykompenzáló juttatások nincsenek.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Településünkön kifejezetten a fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok nem működnek. Ugyanakkor a települési és nemzetiségi önkormányzat által megvalósuló programok a lakosság minden korosztályához, csoportjához próbálnak eljutni, mindenkit be szeretnének vonzani.

7.5 A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Konkrét adataink e téma kapcsán nincsenek, de tapasztalataink alapján feltételezhetjük, hogy nincs olyan társadalmi probléma, mely községünkben fokozottabban érintené a fogyatékossgal élők csoportját, mint más településeken, vagy országos szinten. Nem találkoztunk olyan esettel az elmúlt időszakban, amikor egy fogyatékossgal élő személyt bármilyen atrocitás, vagy különös nehézség ért volna helyben.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, az akadálymentes környezet aránya nem 100 %-os.	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése, lakókörnyezet akadálymentesítését szolgáló program.

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Szociális szolgáltatások fenntartás, bővítése	falugondnoki busz cseréje
A település még nem teljes mértékben akadálymentes.	utak, járdák, hidak felújítása, karbantartáshoz szükséges eszközök beszerzése épületek akadálymentesítése
A település nem rendelkezik olyan sportlétesítménnyel, mely megfelelne a kor igényeinek	Sportegyesület öltözőjének korszerűsítése (energetikai) tornaszoba, edzőterem kialakítása
A település kulturális kikapcsolódását szolgáló épületek igen rossz állapotban vannak	Tetőcsere, energetikai korszerűsítés
Bár szolgálati lakással rendelkezik az önkormányzat, de az nem felel meg a jelenlegi követelményeknek	Szolgálati lakás korszerűsítése. Több lakás kialakítása.
A helyben nem működik bölcsőde, a Bólyi bölcsődébe hosszú a várólista	Bölcsőde építése
Az önkormányzat nem rendelkezik bérlakással	Bérlakás építése
AZ önkormányzat tulajdonában álló ingatlanok energetikai szempontból elavultak	Épületek energetikai korszerűsítése

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

A községben működő egyik civil szervezet a Borjád Ifjúságáért Közalapítvány. Az alapítvány 3 tagú kuratóriumában van pedagógus, fejlesztő pedagógus és hivatali dolgozó. A tagok évente minimális bevételből gazdálkodnak. A bevétel jó része támogatásokból áll, valamint adó 1 %-ából.

1995. óta működik az Őszidő Nyugdíjas Klub. A klubtagok rendszeresen tartanak foglalkozásokat, ünnepnapokat, névnapokat is tartanak közösen. Évente egyszer-kétszer kirándulást szerveznek, ahova a nem tag nyugdíjasok is elkísérhetik őket.

2004. évben alakult a Borjádi Polgárőrség Egyesület. Azzal a céllal jött létre, hogy a községben megakadályozza az egyre sűrűbben előforduló besurranásokat, betöréseket. Az egyesület úgy tűnik elérte célját, az éjszakai és időszakosan nappali őrés jelentősen visszaszorította a bűncselekményeket.

- b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

A településen Német Nemzetiségi Önkormányzat működik már hosszú évek óta. A nemzetiségi legfőbb célja a hagyományörzés, a nemzeti kultúra megőrzése és a helyi németek érdekképviselése. Évente megrendezik a svábbált, de ezen túl is több nemzetiségi hagyományt elevenítenek fel. Ilyen szép szokás a Márton-napi lampionos felvonulás. Folyamatosan támogatja a rászoruló gyerekeket nyelvvizsgázásukkor. Az óvoda és iskola nemzetiségi programjait és a nemzetiségi oktatás feltételeit is figyelemmel kíséri és támogatja. Rendszeresen segíti a német nemzetiségi táncsoportot. A rendezvényeken a polgárőrség biztosítja a rendet. A települési önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzat szorosan együttműködik. Közösen szerveznek bálakat, rendezvényeket, sportnapokat, gyermeknapokat. Így kapcsolódik össze civil szervezet, önkormányzat és nemzetiségi önkormányzat.

- c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

Borjád Község Önkormányzata, társulásban tartja fent a Borjádi Óvodát, a Közös Önkormányzati Hivatalt, társulás útján gondoskodik szociális alapfeladatai ellátásáról.

- d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A nemzetiségi önkormányzat főleg a gyerekeket és időseket kíséri figyelemmel a célcsoportok közül. A számukra szervezett programokon aktívan részt vesznek az önkormányzat tagjai. Ősszel hosszú évek óta megrendezésre kerül egy régi hagyományt felelevenítve a Márton-napi felvonulás, és program. Ezen az estén az idősek és gyerekek is saját készítésű lampionokkal vonulnak fel a település utcáin. Ezután a faluházban műsorral, zsíros kenyérrel, forralt borral és teával kedveskednek a falu lakosainak. A gyerekek német és magyar Márton vitézről szóló dalokat, történeteket mutatnak be.

A másik ilyen nagy hagyományos rendezvény a Sváb bál. A bál estjén a helyi óvodások, kisiskolások valamint a helyi táncsoport lép fel. Német dalokat, verseket, táncokat mutatnak be.

A bálon ugyan a legidősebb korosztály már nem igen képviselteti magát, de a műsort mindenképp nagy izgalommal várják.

Ezen felül a nemzetiségi önkormányzat az őszi idők napjának szervezésében is részt vesz. Itt szintén a gyerekek műsorral kedveskednek a nyugdíjasoknak, a nemzetiségi és a települési önkormányzat pedig együtt vendégeli meg a legidősebb korosztályt. Külön köszöntik a falu legidősebb lakosát is.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

A helyi civil szervezetek is főleg a gyermekekre és idősekre koncentrálnak. Számukra nyújt támogatást, segítséget, szervez programokat és a polgárőrség vigyáz a biztonságukra. A település Polgárőr Egyesületnek a község biztonságának őrzésén túl közösségépítő szerepe is van. Gyakran szervez az egyesület település tisztaságáért és szépségéért szemétszedési akciókat. A helyi rendezvények védelmét is az egyesület tagjai biztosítják.

Az idősebb korosztály számára szintén már hosszabb ideje működik a Nyugdíjas Klub. Itt a nyugdíjasok klubfoglalkoztatásain túl közös programokat, kirándulásokat szerveznek. Rendszeresen az Idősek Napján lévő vendéglátások. A klub tagjai nem csak magányos idősök, hanem családostan is. Együtt ünnepelnek névnapokat, ünnepnapokat is kis közösségükben.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A településen for-profit szereplők nem vesznek részt a HEP végrehajtásában, megvalósításában.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

A helyzetelemzés előkészítésben részt vettek a községben dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési szakemberek. Adatszolgáltatásba bekapcsolódott így a körzeti védőnő, házi orvos, tagiskola intézményvezetője, óvodavezető. Módszere a személyes kapcsolattartás az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására.

b) az *a)* pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

Az elkészült HEP-et a képviselő-testület elfogadása után nyilvánosságra kerül. A honlapon az elfogadott dokumentum hozzáférhető lesz, amely alapján az esélyegyenlőség folyamatokat, intézkedéseket megismerik és így biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése.

- c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	<p>A hátrányos helyzetek generációkon keresztüli átöröklődése.</p> <p>A lakossági adósságállomány újratermelődése.</p> <p>A település lakosságának egészségügyi állapota nem kielégítő.</p>	<p>Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások működése.</p> <p>Az állampolgárok életminőségének folyamatos vizsgálata. Lakásfenntartási és átmeneti támogatások folyósítása.</p> <p>Területi egészségügyi szűrések népszerűsítése. Az egészségtudatos életmódra nevelés a felnőttek körében is, annak tudatosítása, hogy a szűrővizsgálatokon való mind nagyobb számú megjelenés az egészségesebb életet, a várható élettartam megnövekedését eredményezheti.</p>
Gyermekek	<p>A köznevelési rendszer átalakításával az önkormányzat fenntartó státuszról működtetői státuszba került. A helyi iskola 2019. évi megszüntetésével, a gyermekekkel kapcsolatos információk még messzebbre kerültek az Önkormányzattól.</p> <p>Területi demográfiai mutatók alapján csökken a gyermekek száma.</p> <p>Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek között a továbbtanulók aránya még mindig alacsony.</p>	<p>Új kapcsolattartási és információs csatorna, rendszer kialakítása.</p> <p>A gyermekek, ill. családok helyben tartása megfelelő színvonalú intézményekkel, megfelelő támogatásokkal érhető el.</p> <p>Pedagógusok, intézményvezetők figyelmének felhívása az ösztöndíjprogramokra, szülők tájékoztatása a lehetőségekről.</p>

<p>Idősek</p>	<p>Magas az egyedül élők aránya.</p> <p>A daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák leggyakrabban előforduló betegségek nehezítik az idős lakosság életét.</p> <p>Nyugdíjsok lakhatási akadályai.</p>	<p>Az aktivitást és a függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezése.</p> <p>Szűrővizsgálatok biztosítása.</p> <p>Prevenációs szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése.</p> <p>Nyugdíjas otthon kialakítása a volt iskola épületéből</p>
<p>Nők</p>	<p>Az alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedése nehéz.</p> <p>Az anyák krízishelyzete</p>	<p>Képzésekhez való elérhetőség elősegítése, tájékoztatás a képzési lehetőségekről.</p> <p>Tájékoztatás a krízishelyzetbe jutott anyák lehetőségeiről, elhelyezésének feltételeiről</p>
<p>Fogyatékkal élők</p>	<p>Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, az akadálymentes környezet aránya nem 100 %-os.</p>	<p>Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése, lakókörnyezet akadálymentesítését szolgáló program.</p>
<p><i>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás</i></p>	<p>Szociális szolgáltatások fenntartás, bővítése.</p> <p>A település még nem teljes mértékben akadálymentes.</p> <p>A település nem rendelkezik olyan sportlétesítménnyel, mely megfelelne a kor igényeinek.</p> <p>A település kulturális kikapcsolódását szolgáló épületek igen rossz állapotban vannak.</p> <p>Bár szolgálati lakással rendelkezik az önkormányzat, de az nem felel meg a jelenlegi követelményeknek.</p> <p>A helyben nem működik bölcsőde, a Bólyi bölcsődébe hosszú a várólista.</p> <p>Az önkormányzat nem rendelkezik bérlakással.</p>	<p>Falugondnoki busz cseréje.</p> <p>Utak, járdák, hidak felújítása, karbantartáshoz szükséges eszközök beszerzése. Épületek akadálymentesítése.</p> <p>Sportegyesület öltözőjének korszerűsítése (energetikai). Tornaszoba kialakítása. Fedett sportlétesítmény, edzőterem kialakítása.</p> <p>Tetőcsere, energetikai korszerűsítés.</p> <p>Szolgálati lakás korszerűsítése. Több lakás kialakítása.</p> <p>Bölcsőde építése.</p> <p>Bérlakás építése.</p>

	Az önkormányzat tulajdonában álló ingatlanok energetikai szempontból elavultak	Épületek energetikai korszerűsítése.
--	--	--------------------------------------

Jövőképünk

Borjád Község Önkormányzat legfontosabb célja a településen élő állampolgárok jólétének biztosítása, életminőségének folyamatos javítása, olyan támogatói környezet működtetésével, amely erősíti a közösséghez és a lakóhelyhez kötődést, a társadalmi szolidaritást, kiemelt figyelmet, ha kell pozitív diszkriminációt alkalmaz a veszélyeztetett célcsoportok számára, tudatos és partnerségen alapuló intézkedései hatására a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózási esélyei, életminőségük és életük önálló irányításának lehetősége javul.

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romákat egyenrangú félként tekintik.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők ne szegregálódjanak, mielőbb felzárkózzanak a lakosság nagyobb részéhez.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek iskolai fejlesztését, továbbtanulását.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek mindennapjaira, életvitelére és közösségi életben való részvételére.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén az egyenlő esélyeket a munkavállalásra, valamint a stabil életfeltételeikre.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők elfogadására, a gyermekek toleranciára való felkészítésére.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Település szintű probléma												
1	Falugondnoki busz cseréje	A falugondnoki szolgálat működtetése során használt busz cseréje.	A szociális szolgáltatások bővítése és folyamatos biztosítása érdekében a falugondnoki busz cseréje, egy korszerűbb járműre.	Éves költségvetési rendelet	Új Roma Stratégia(2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) Időügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Foglalkoztatási Program (2015-2025)	Új falugondnoki gépjármű beszerzése	Polgármester, képviselő-testület	2029. 12. 31. (hétfő)	Megvásárolt gépjármű	Pályázati forrás és önerő	Gépjármű beszerését követően a normatív támogatás terhére folyamatosan fenntartható.	nem releváns
2	Akadálymentes település II.	A település nem teljes mértékben akadálymentesített.	A település 100%-os akadálymentesítésének elérése.	Éves költségvetési rendelet	Új Roma Stratégia(2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) „A	A települési utak, hidak és járdák felújítása és a karbantartásukhoz szükséges eszközök beszerzése. Önkormányzati tulajdonú	Polgármester, képviselő-testület	2029. 12. 31. (hétfő)	Felújított járdák, hidak, utak hossza. Karbantartáshoz szükséges eszközök száma. Akadálymentesített ingatlanok száma.	Pályázati forrás, önerő	Megvalósulás esetén folyamatos.	nem releváns

					nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fogytékosságügyi Program (2015-2025)	ingatlanok fizikális és infokommunikációs akadálymentesítése.						
3	Sportolási lehetőségek	A sportegyesület öltözőjének felújítása, korszerűsítése időszerű. A település nem rendelkezik, olyan fedett sportlétesítménnyel, mely a gyermekek mindennapos mozgásos foglalkozásaira alkalmas lenne.	Sportöltöző felújítása, új fedett sportlétesítmény építése.	Éves költségvetési rendelet	Új Roma Stratégia(2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fogytékosságügyi Program (2015-2025)	Sportöltöző felújítása, mely által a sportpálya használta is könnyebbé válik. Olyan fedett sportlétesítmény kialakítása, mely a település minden korosztálya számára megfelelő sportolási lehetőséget biztosít.	Polgármester, képviselő-testület	2029. 12. 31. (hétfő)	Felújított öltöző. Megépült sportlétesítmény.	Pályázati forrás, önerő	Megvalósulás esetén folyamatos.	nem releváns
4	Szolgálati lakás	Az önkormányzat tulajdonát képező szolgálati lakás felújítása, energetikai korszerűsítése fontos a munkaerő megtartása érdekében, illetve új lakás kialakítására is szüksége van.	Meglévő szolgálati lakás felújítása, új kialakítása, melyek fenntartásában működő intézmények dolgozói részére megfelelő színvonalú lakhatást tudunk biztosítani.	Éves költségvetés	Új Roma Stratégia(2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) „A nők szerepének erősítése a családban és a	Szolgálati lakás felújítás, új kialakítás.	Polgármester, képviselő-testület	2029. 12. 31. (hétfő)	Felújított épület, új lakás.	Pályázati forrás	Megvalósulás esetén folyamatos	nem releváns

					társadalomban” (2021–2030) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fogyatékosügy i Program (2015-2025)							
5	Bölcsőde kialakítása	A településre évről évre egyre több fiatal költözik. A bölcsődés korú gyermekek napközbeni elhelyezése nem megoldott a településen.	A fiatal családok részre helyben biztosítani a bölcsődei ellátást. Ezzel is hozzájárulva az anyák munkába való visszatéréséhez.	Éves költségvetési rendelet	Új Roma Stratégia(2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)	Bölcsőde kialakítása, működési engedély megszerzése.	Polgármester, képviselő-testület	2029. 12. 31. (hétfő)	Kialakított bölcsődei épület, beíratott gyermekek száma.	Pályázati forrás	Megvalósítás esetén normatív támogatással folyamatosan fenntartható	A település óvodája társulási fenntartásban működik. Kisbudmér, Nagybudmér és Pócsa településről a falugondnoki szolgálatoknak köszönhetően megoldott a gyermekek óvodába történő bejutása. Amennyiben a bölcsőde felépül a környező településen élő fiatal családoknak is lehetőséget biztosíthat gyermekek elhelyezésére.
6	Önkormányzati bérlakás állomány kialakítása	Az önkormányzat nem rendelkezik bérlakás állománnyal, mely megnehezíti a fiatalok helyben tartását.	Bérlakások kialakítása, mellyel a település lakosságát helyben lehet tartani. Lehetőséget teremtve a fiatalok közös életkezdéséhez, családalapításához.	Éves költségvetés	Új Roma Stratégia(2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) „A nők szerepének erősítése a	Bérlakások építése, kialakítása.	Polgármester, képviselő-testület	2029. 12. 31. (hétfő)	Kialakított bérlakások száma	Pályázati forrás	Megvalósulás esetén folyamatos.	nem releváns

					családban és a társadalomban” (2021–2030) Időügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)							
7	Energiahatékonyság	Az önkormányzat tulajdonát képező ingatlanok korszerűsítése elengedhetetlen a hatékony működtetés érdekében.	Az önkormányzat tulajdonát képező ingatlanok modernizálása (energetikai korszerűsítés, tetőcsere, szigetelésmegújuló energiaalkalmazása napelemek és napkollektorok telepítésével), mely által az ingatlanok fenntartási költségei csökkennek.	Éves költségvetés	Új Roma Stratégia(2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) Időügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)	Ingatlanok modernizálása (energetikai korszerűsítés, tetőcsere, szigetelés).	Polgármester, képviselő-testület	2029. 12. 31. (hétfő)	Modernizált épületek száma.	Pályázati forrás	Megvalósulás esetén folyamatos.	nem releváns
8	Fedett sportlétesítmény	Olyan sportlétesítmény kialakítása, mely a település minden korosztálya számára sportolási lehetőséget biztosít egész évben.	A település lakosságának egészségügyi állapotának pozitív alakulásához történő hozzájárulás sportolási lehetőségek biztosításával.	Éves költségvetési rendelet	Új Roma Stratégia(2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)	Fedett sportlétesítmény kialakítása.	Képviselő-testület, polgármester	2029. 12. 31. (hétfő)	Kiépített sportlétesítmény száma.	pályázati forrás	Megvalósulás esetén folyamatosan fenntartható	nem releváns

					Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)							
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	Képzés szervezés, támogatott képzésbe bevonás	Az Önkormányzat figyelemmel kíséri helyben történő képzések megszervezésének lehetőségét. Figyelemmel kíséri támogatásokkal megvalósuló képzések elérhetőségét.	Megfelelő szintű és megfelelő minőségű képzésekkel, könnyebbé válhatna az elhelyezkedés	Gazdasági program Költségvetés	Új Roma Stratégia(2019-2030) „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)	Képzések helyi megszervezése Támogatott képzések felkutatása Pályázatok figyelemmel kísérése	Képviselő - testület	2029. 12. 31. (hétfő)	regisztrált munkanélküliek csökkenése, tényleges elhelyezkedések növekedése	Humán - pénzügyi	fenntartható hosszútávon	nem releváns
2	Egészségügyi állapotfelmérés, egészségügyi állapot javítása	A lakosság egészségi állapotának felmérése, szűrőprogramok szervezése. Egészségtudatos életmód kialakítása a felnőtt lakosság körében.	A mélyszegénységben élők egészségi állapotának javítása, a munkaképesség fenntartása	Éves költségvetés rendelet, egészségügyi program	Új Roma Stratégia(2019-2030) „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)	A lakosság egészségi állapotának felmérése, szűrőprogramok szervezése. Egészségtudatos életmód kialakítása a felnőtt lakosság körében. Komplex egészségügyi program létrehozása	Képviselő - testület, Háziorvos, Védőnő	2029. 12. 31. (hétfő) Szennyvízhálózat kiépítése 2021-ben.	Kevesebb egészségkárosodott lakosság, több munkaképes aktív korú lakosság szám elérése	Humán, pénzügyi	hosszútávon fenntartható	nem releváns
3	Adósság megelőző intézkedések	A lakossági adósságállomány újratemelődése. A hátrányos helyzetű családoknál jelentős adósság halmozódik fel.	A lakosság adósság állományának csökkenése, lakásfenntartási támogatás megállapítása helyi támogatásként.	Éves költségvetési rendelet	Új Roma Stratégia (2019-2030)	Adósság csökkentésére irányuló támogatások kialakítása. Életvezetési tanácsadások szervezése a Családsegítő	Képviselő - testület	2029. 12. 31. (hétfő)	Lakossági közüzemi, hitel és egyéb tartozások csökkentése	pénzügyi		nem releváns

						Szolgálat bevonásával						
II. A gyermekek esélyegyenlősége												
1	Megfelelő kapcsolat köznevelési és gyermekvédelmi intézményekkel	A köznevelési rendszer átalakulásával, az önkormányzat fenntartó státuszából, működtetői státuszba került. A helyi iskola 2019. évi megszüntetésével a gyermekekkel kapcsolatos információk messzebbre kerültek.	Megfelelő és folyamatos kapcsolat az egyre távolodó köznevelési intézményekkel	Éves költségvetési rendelet	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Újra kell gondolni azokat a feladatokat, támogatási, együttműködési rendszereket, amelyet eddig az Önkormányzat, mint fenntartó biztosított. Megfelelő kommunikációs csatornák kialakítása az iskolával, óvodával, gyámhivatallal a településen élő gyermekek tekintetében	Képviselő - testület, Általános Iskola, Óvoda	2029. 12. 31. (hétfő) Önkormányzat és intézmények elektronikus kapcsolattartása.	Több információ az esetlegesen a gyermekek körül kialakult problémákról, veszélyeztetettségéről	Humán	Hosszútávon fenntartható	nem releváns
2	Gyermekes családok helyben tartása	Csökken a gyermeklétszám	Kisgyermekes családok helyben tartása, letelepedési szándék növelése	Éves költségvetési rendelet	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Letelepedési támogatások kiterjesztése, óvoda fejlesztése	Képviselő - testület	2029. 12. 31. (hétfő) Letelepedési támogatás biztosítása.	Kisgyermekes családok számának növekedése	Pénzügyi	Hosszútávon fenntartható	nem releváns
3	A tanulás esély	A hátrányos helyzetű gyermekek között a továbbtanulók aránya alacsony	A hátrányos helyzetű családokban nevelkedő gyermekek nagyobb számban vegyenek részt középfokú oktatásban, szakképzettség megszerzésére irányuló képzésben.	Éves költségvetési rendelet	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Figyelemmel kell kísérni a hátrányos helyzetben lévő gyermekek tanulmányainak alakulását. Megfelelő információs csatorna kiépítése az Iskolával. Ösztöndíjprogram	Képviselő - testület, Családsegítő és gyermekjóléti Szolgálat, Általános Iskola	2029. 12. 31. (hétfő)	Továbbtanuló, szakmát szerző, illetve a felsőoktatásba bekerülő gyermekek számának növekedése	Pénzügyi, humán	Hosszútávon fenntartható	nem releváns

						okban történő részvétel, tájékoztatás az ösztöndíj programok lehetőségéről,						
III. A nők esélyegyenlősége												
1	Kismamák, anyukák elszigetelődésének megakadályozása	A kisgyermekkel otthon lévő édesanyák részére programok szervezése.	A kisgyermekkel otthon lévő anyukák elszigetelődésének érdekében, kisgyermek programok, előadások, közösségi rendezvények szervezése, játszótér bővítés, játszóház kialakítás	Éves költségvetési rendelet	„A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)	Programszervezés, játszótér felújítás, bővítés	Képviselő - testület, védőnő	2029. 12. 31. (hétfő) Magyar Falu Program óvodai játszótér felújítása	gyermek programok számának növekedése	pénzügyi	középtávon fenntartható	nem releváns
2	Nők képzésszervezése	A nők körében a munkanélküliek aránya az alacsony iskolai végzettségűek és nem megfelelő képzettséggel rendelkezők esetében magas	Olyan képesítések megszerzése a nők körében, amellyel sikerül munkát találni, a piaci igények szerint.	Éves költségvetési rendelet	„A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)	Képzési lehetőségek felkutatása, képzésben részvétel támogatása. Közfoglalkoztatás kibővítése	Képviselő - testület, Családsegítő Szolgálat	2029. 12. 31. (hétfő)	Munkanélküli nők számának csökkenése	Pénzügyi	Középtávon fenntartható	nem releváns
IV. Az idősek esélyegyenlősége												
1	Aktív időskor	Az aktivitást megőrző programok, szolgáltatások szervezése	A településen élő idős lakosság elszigeteltségének megszüntetése.	Éves költségvetési rendelet	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	Az idősek részére, rendszeres programok, összejövetelek, kirándulások szervezése. A nyugdíjas klub támogatása.	Képviselő - testület, Nyugdíjas klub vezetője	2029. 12. 31. (hétfő) Kulturház felújítása 2021. évi folyamán.	Programokon résztvevők számának növekedése	Humán pénzügyi	Középtávon fenntartható	nem releváns
2	Szűrőprogramok időseknek	szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák leggyakrabban	Idősek általános egészségi állapotának javítása	Éves költségvetési rendelet	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	A házi orvos és a házi gondozói szolgálat bevonásával, egészségnapok, szűrővizsgálatok,	Képviselő - testület, Házi orvos	2029. 12. 31. (hétfő)	Idősek fizikai és mentális állapotának javulása	Pénzügyi, humán	Középtávon fenntartható	nem releváns

		előforduló betegségek nehezítik az idős lakosság életét.				előadások megszervezése az idős lakosság számára.						
3	Nyugdíjas otthon	A nyugdíjasok magas számban élnek egyedül, így a lakhatás megoldása idővel nehézkessé válik, mind anyagi, mind egészségügyi szempontból.	A volt iskola épületéből egy nyugdíjas otthon kialakítása, mely biztosítja a nyugdíjasok számára a mindennapokban a biztonságot, megfelelő színvonalú ellátással.	Éves költségvetési rendelet.	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	A volt iskola épületének korszerű átalakításával több-férőhelyes nyugdíjas otthon kialakítása.	Polgármester, képviselő-testület	2029. 12. 31. (hétfő)	Kialakított férőhelyek száma.	Pályázati forrás	Megfelelő normatív támogatás esetén folyamatosan fenntartható.	nem releváns

V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége

1	Akadálymentes település	Akadálymentesítés folytatása, minden önkormányzati közösségi épület tekintetében.	Kultúrház és önkormányzati tulajdonú épületek, továbbá a közösségi tér akadálymentesítése, járdák, hidak akadálymentesítése	éves költségvetési rendelet	Új Roma Stratégia(2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fogyatékosügy i Program (2015-2025)	Középületek akadálymentesítésére irányuló pályázatokban való részvétel, megvalósítás	Képviselő - testület	2029. 12. 31. (hétfő)	Az akadálymentes önkormányzati épületek, intézmények számának növekedése	Pályázati forrás	hosszútávon fenntartható	nem releváns
---	-------------------------	---	---	-----------------------------	---	--	----------------------	-----------------------	--	------------------	--------------------------	--------------

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2 A megvalósítás folyamata

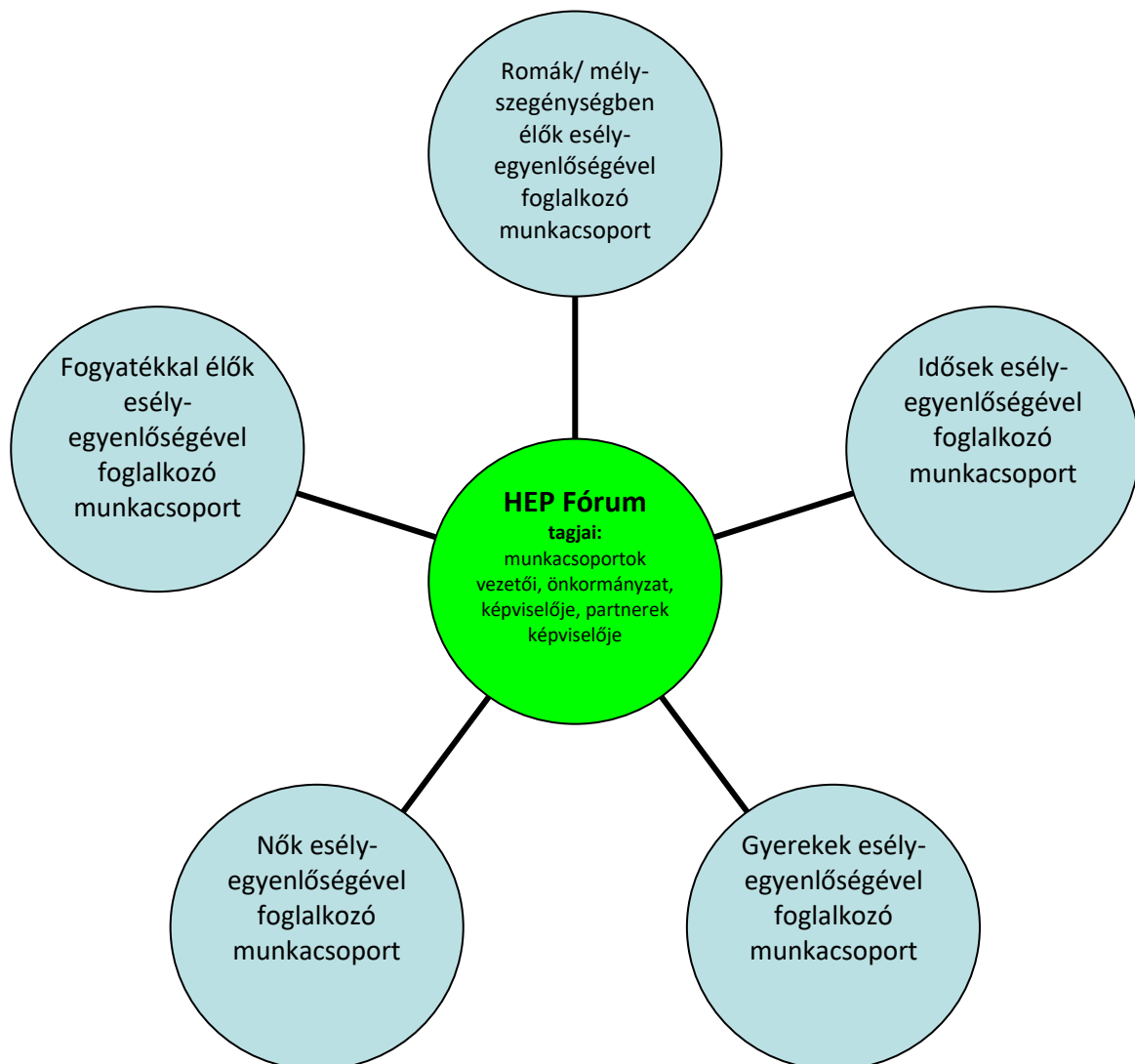
A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,

- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.

- Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításában lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Borjád község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Borjád község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és^{33/2024(X.B.)}..... számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Dátum ^{2024.03.03.}

Borjád Község Önkormányzat Képviselő – testülete
7756 Borjád, Deák F. u. 30. tel.: 06/69/372-107

K I V O N A T

**Borjád Község Önkormányzat Képviselő-testületének 2024. szeptember 3. napján
megtartott nyilvános ülésén készült jegyzőkönyvből**

Borjád Község Önkormányzat Képviselő-testületének 33/2024.(IX.3.) Határozata:

Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadása

Borjád Község Önkormányzat Képviselő-testülete az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény alapján, figyelembe véve, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Kormányrendelet rendelkezéseit, elfogadja Borjád Község Önkormányzat 2024-2029. időszakra vonatkozó Helyi Esélyegyenlőségi Programját a határozat melléklete szerinti tartalommal.

A Képviselő-testület megbízza a polgármestert, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot a helyben szokásos módon hirdesse ki.

Határidő: 2024. szeptember 20.

Felelős: Schäffer Tibor János polgármester

K.m.f.

Schäffer Tibor János s.k.
polgármester

dr. Kosztolányi Zsolt s.k.
jegyző

Kiadmány hitelül:

dr. Varga Boglárka
osztályvezető